

INFORMAČNÍ INSTITUT

STUDIE O SELHÁNÍ ČTÚ: OLIGOPOL MOBILNÍCH OPERÁTORŮ

Jak vláda ČR zvýší kvalitu a sníží ceny mobilních služeb

28.2.2012

Abstrakt: *Konkurenceschopnost českého hospodářství – české firmy, podnikatele, ale i malospotřebitele – negativně ovlivňuje drahé a nekvalitní mobilní služby. Trh mobilních služeb není efektivně konkurenční, protože ČTÚ neplní svou zákonnou funkci v ochraně spotřebitelů a zlepšování konkurence. Toto má za následek učebnicové oligopolní chování českých operátorů. Oligopolní chování operátorů je manifestováno v jejich nadstandartních ziscích, nejdražším mobilním volání v celém vyspělém světě, druhým nejnižším podílem investic do jejich sítí v E.U. a tím nejhorší 3G sítí v E.U. Vláda ČR proto musí učinit kroky k nápravě vedoucí ke snížení cen mobilních služeb v ČR.*

Svoboda projevu neznamena, že se může svobodně urážet; svoboda zbraní neznamena, že se může svobodně střílet; svoboda tisku neznamena, že se může svobodně lhát; a tak svoboda trhu neznamena, že se může svobodně okrádat. Heslovitá vyjádření v médiích vedou u mnoha lidí k dogmatickému přesvědčení, že termín volný trhu je trh bez *jakékoliv* kontroly – trh bez přívlastků. Není tomu tak. I ten nejotevřenější, nejvolnější a nejsvobodnější trh vyžaduje jakousi minimální úroveň kontroly. *Trh bez kontroly je chaos a anarchie.*

Český telekomunikační úřad (ČTÚ) na poli mobilních služeb nevytváří kvalitní konkurenční prostředí tzv. *pro-market*, kde firmy mezi sebou dle jasných a férových pravidel soutěží, ale etabloje prostředí *pro-business*, kde firmy mají jasně rozdělené trhy a konkurenční boj jen předstírají. Ten, kdo nejvíce trpí za oligopolní stav v důsledku selhání kontroly, je zákazník – obyčejný občan –, který nemá možnost svobodného výběru.

HLAVNÍ BODY

- Na trhu mobilních služeb existuje nízká konkurence.
- Trh mobilních služeb je narušen, když mobilní operátoři prokazatelně praktikují učebnicové oligopolní chování.
- Mobilní operátoři si udržují v rámci svých skupin nadstandardní marže a mají nejdražší volání v OECD, druhé nejnižší investice v poměru k obratu do rozvoje sítí a nejhorší 3G sít v E.U.
- Situace má negativní dopady do české konkurence schopnosti v rozvoji české ekonomiky a proexportní politiky ČR.
- ČTÚ neplní svou zákonem uloženou kontrolní funkci při ochraně spotřebitele a vytváření podmínek pro řádnou hospodářskou soutěž.
- Pavel Dvořák systematicky neplní své povinnosti vyplývající z jeho pravomocí.
- Vláda ČR musí učinit vedoucí ke snížení cen mobilních služeb v ČR.

INFORMAČNÍ INSTITUT

Druhotným následkem je pošlapávání víry ve volný trh a jeho schopnosti vyrovnat se všemi nástrahami moderní kapitalistické společnosti. Současně je tím degradováno paradigma kapitalismu, jakožto nejlepšího ekonomického systému, jehož výpěstlost je přímo úměrná úrovni bohatství, demokracie a svobody jednotlivce ve společnosti. Díky čemuž i klesá důvěra lidí v demokracii, jako takovou¹.

U jednotlivce svoboda končí tam, kde začíná svoboda druhého. U trhu svoboda končí tam, kde zákazník nemá svobodného výběru. Základem svobodného trhu je férová hospodářská soutěž. Vládu si volíme proto, ne aby svobodu upírala či nařizovala, ale aby svobodu kontrolovala, tak aby nedocházelo k jejímu zneužití. V případě kartelové dohody je svoboda trhu zneužita a hospodářská soutěž narušena, kde zákazník ztrácí vlastní svobodnou volbu, volbu jiného levnějšího produktu.

Není potřeba do podrobností rozvíjet jak důležitá soutěž je pro fungování trhu - ona je přímo esenciální. ČTÚ rezignovala na tyto elementární hodnoty *svobodné* společnosti a umožnil oligopolizaci této části české ekonomiky, kde kartelové dohody se stávají základem nového kapitalistického paradigmatu. Ne nadarmo se v souvislosti se zeměmi z bývalého východního bloku mluví o post-demokracii; v současné době můžeme také začít mluvit o *post-kapitalismu*. Jeho následky jsou však přímo zhoubné.

Mimo filozofické dopady oligopolního chování českých operátorů ve víru v kapitalismus a demokracii, mají předražené a nekvalitní mobilní služby reálný negativní dopad do konkurenceschopnosti ČR jako takové. Je tomu tak ať už ve smyslu pohledů čistě tuzemských, tak těch z hledisek proexportní politiky českého státu. Neexistuje snad firma, podnikatel, živnostník, ale ani obyčejný občan, který by ke své produktivní činnosti dnes nepotřeboval mobilní služby. Volání, sms, internet, maily a další se stávají součástí patrně už každé hospodářskotvorné aktivity. Ve chvíli, kdy je podnikatelská volnost omezována vysokými mandatorními výdaji – čímž mobilní služby jsou² – je tím omezována i jejich obchodní činnost.

Předražené volání v ČR omezuje možnosti fyzických a právnických osob podnikat, kontaktovat své obchodní partnery, zaměstnance a hledat potencionální zákazníky a nové obchodní příležitosti. Ještě palčivější je však situace při snaze o dobytí zahraničních trhů. K tomu nám brání nejenom geografická vzdálenost a jazykové a možná i kulturní rozdíly, ale také přírážka ve formě cen za tzv. roaming. Ceny za volání a sms jsou sice Evropskou komisí regulovány, ale to je pořád málo. Zasáhnout by měl i český stát. Nebýt však Evropské komise, platíme za roaming ještě mnohem

¹ STEM. 2012. „Informace z výzkumu trendy 12/2011.“ Dostupné na:
http://www.parlamentnilisty.cz/profily-sprava//user-data/06B091AE/file/30954-STEM_uroven_demokracie_1112_f.pdf.

² Pro referenci: Cibulka, Petr. 2011. „Index finanční svobody.“ *INFORMAČNÍ INSTITUT*.
Dostupné na:
http://www.informacniinstitut.cz/informacniinstitut/Informacni_Institut/INDEX_FINANCNI_SVOBODY.html.

více. Co ale ani komise nereguluje, jsou datové přenosy. Proto, jestli třeba uvažujete, že při cestě ze zahraničí ve vlaku pošlete emailem domluvenou nabídku po nějakém obchodním jednání, tak na to rychle zapomeňte. Něco takového je pro obyčejného živnostníka naprosto nepředstavitelné.

S tím samozřejmě souvisí i to, že datové služby jsou nejen drahé, ale také nejsou v plné míře dostupné všem nebo alespoň velké části českých obyvatel. Praha a další velká města, ve kterých sice probíhá největší část ekonomické aktivity, sice mohou být pokryty 3G sítí, ale její nedostatečný rozmach v méně rozvinutých oblastech tak zbytečně brání jejich dalšímu rozkvětu. Cena chytrých telefonů je v současné době natolik nízká a mailová komunikace i v těch nejmeně rozvinutých oblastech ČR natolik nutná a rozšířená, a to i u těch nejmenších živnostníků, že nemožnost využití jejich plného potenciálu tak zvyšuje zejména ekonomické rozdíly mezi vyspělými metropolemi a oblastmi rozvinutými relativně méně. Nelze samozřejmě tvrdit, že adopce 3G sítí v zaostalejších krajích povede k jejich náhlému ekonomickému vzestupu, ale zajisté by to svým dílčím způsobem pozitivně přispělo, zejména pak, je-li internet naprosto esenciálním nástrojem k úspěšnému podnikání každého z nás.

Cílem tohoto dokumentu je proto upozornit na situaci, kdy špatná kontrolní politika státu ze strany ČTÚ má za následek předražené mobilní služby, což ohrožuje samou konkurenceschopnost českého hospodářství a jak této skutečnosti využívají velké zahraniční firmy. V sekci **I.** tohoto dokumentu je s pomocí HHI indexu empiricky poukázáno na současný stav, kdy český trh mobilních služeb vykazuje nízkou konkurenci. V sekci **II.** je následně prokázáno, že čeští mobilní operátoři této situace náležitě využívají, když praktikují učebnicové oligopolní chování, jehož následkem jsou nadstandartní marže českých operátorů, nejdražší volání v celém vyspělém světě, poměrově druhé nejnižší investice do rozvoje sítí v celé E.U. a nejhorší pokrytí 3G sítí v celé E.U., čímž je projevono, že na tomto trhu existuje narušená hospodářská soutěž. V sekci **III.** je dokázáno, že příčinou tohoto stavu je předseda ČTÚ Pavel Dvořák, když neplní svou zákonem nařízenou funkci při ochraně spotřebitele a vytváření podmínek pro řádnou hospodářskou soutěž. A nakonec, v sekci **IV.** jsou předneseny úkoly pro vládu ČR, potažmo ministerstvo průmyslu a obchodu s konečným cílem dosáhnout snížení cen mobilních služeb pro koncové spotřebitele, a to s pomocí zvýšení ochrany spotřebitele a konkurence a potažmo tak i naší konkurenceschopnosti.

I. STAV

Nízká konkurence na trhu mobilních služeb

V této sekci I. tohoto dokumentu bude řečeno něco, co mnozí možná jenom tuší: v České republice *je nízká konkurence na trhu mobilních služeb*. Cílem této sekce však není si o této skutečnosti abstraktně povídat za použití domněnek a pocitů, nýbrž to *důsledně* prokázat. K prokázání této skutečnosti bude využit běžně používaný a uznávaný ukazatel na měření konkurence tzv. „HHI index“. Tento index nám je empiricky schopen dokázat pravdivost předchozího tvrzení o nízké konkurenci na trhu mobilních služeb v ČR.

Než se však pustíme do výpočtu HHI indexu, je potřeba si nejdříve ujasnit, co to znamená, když se bavíme o „trhu“. Je to důležité zejména z toho důvodu, aby nedocházelo k účelnému rozměňlování debaty argumenty o celoevropském trhu³ a jím podobným. Trhem máme v tomto případě na mysli tzv. „relevantní trh“. Zákon o ochraně hospodářské soutěže definuje: „Relevantním trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.“⁴ V širším slova smyslu sice existuje celoevropský trh, ale v užším slova smyslu a hlavně prakticky existuje jenom ten český. Občan ČR si totiž může vybrat pouze mezi třemi českými operátory, kteří své služby standardně poskytují na území ČR⁵. *Proto našim relevantním trhem je trh vymezený územím České republiky, na kterém působí tři operátoři.*

HHI index⁶ je ekonomickým indikátorem, který slouží k měření konkurence na trhu⁷. Tento indikátor standardně při svých postupech používá Americké ministerstvo spravedlnosti a americký Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, kteří mají na starosti kontrolu konkurence na trhu a povolování fúzí a akvizic⁸. HHI index pak tyto úřady používá k determinaci, zda-li je daný trh dostatečně konkurenční a zda-li navrhovaná fúze nebo akvizice nepovede ke snížení konkurence na trhu, popřípadě k jak velké změně konkurence by došlo.

³ Tak, jak tomu běžně bývá u energetiky, kdy jsou vysoké monopolistické ceny el. energie ospravedlňovány pseudoargumentem o celoevropském trhu, který je samozřejmě pro konečné zákazníky neexistující abstrakcí.

⁴ § 2 odst. 2) zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.

⁵ Lze samozřejmě uvažovat, že lze na území ČR používat zahraničního operátora v rámci roamingu, ale prakticky se jedná o nemyslitelnou záležitost.

⁶ Herfindahlův index (také známý jako Herfindahl-Hirschman index).

⁷ Příspěvatelé Wikipedie. "Herfindahl index." *Wikipedia, The Free Encyclopedia*.
http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Herfindahl_index&oldid=459873368
(citováno 26.1.2012).

⁸ U.S. Justice Department. „The Herfindahl-Hirschman Index.“ Dostupné na:
<http://www.justice.gov/atr/public/testimony/hhi.html> (citováno 26.1.2012).

INFORMAČNÍ INSTITUT

Jediné známé výhrady k HHI indexu nejsou tak ve formě neadekvátnosti indexu jako takového, ale v podobě nutnosti a) správného ohraničení geografické oblasti a b) správného vymezení služeb. S obou známých výhrad k HHI indexu ale v našem případě není problém:

- a) Geografickou oblast jsme si vymezili již výše při pojednání o relevantním trhu. Pro úplnost zopakuji, že relevantním trhem mobilních služeb je pro občana ČR trh vymezený územím ČR, kde působí tři národní operátoři. Toto vymezení relevantního trhu je i v souladu s tím, jak definuje mobilní trh samotný ČTÚ⁹.
- b) Správné vymezení služeb při použití HHI indexu se zabývá tím úkolem, aby do výpočtu nedošlo k zahrnutí příliš velkého okruhu služeb, které jsou si sice příbuzné (jako například finanční služby), ale jednotlivé služby si nejsou navzájem substituty (jako například pojištění a bankovníctví), jelikož se jedná o rozdílné produkty. Z tohoto důvodu nelze do HHI indexu zahrnout telekomunikace jako takové, jelikož v nich je obsaženo množství odlišných služeb (jako je mobilní volání, pevné volání, internetové volání, pevný internet, mobilní internet, satelitní internet, televizní signál, radiový signál, atd.), ale pouze jednu z těchto dílčích služeb, což jsou v našem případě pouze *mobilní služby*. Tento postup je opět v souladu s definicí ČTÚ, který v rámci svých šetření dochází k závěru, že mobilní volání fakticky nemá jiný substitut¹⁰.

Poté, co jsme odstranili jakékoli pochybnosti o správném ohraničení geografické oblasti a správném vymezení služeb při použití HHI indexu, můžeme se pustit do jeho samotného výpočtu. HHI index se počítá poměrně jednoduše, a to tak, že se spočítá suma druhých odmocnin tržních podílů daných firem¹¹. Výsledkem je hodnota na škále až do výšky 10000. *Čím vyšší hodnota, tím nižší konkurence na trhu*. Hodnota 10000 tak indikuje maximální koncentraci, kdy jedna firma má 100% tržní podíl a je tak na daném trhu fakticky monopolem. Trh s výsledkem HHI indexu 2501-10000 indikuje vysokou koncentraci, 1501-2500 je považován za mírně koncentrovaný, 101-1500 za nekoncentrovaný a trh s hodnotou pod 100 je považován za hodně konkurenční.¹²

⁹ ČTÚ. 2009. „Analýza trhu č. A/7/09.2009-11.“

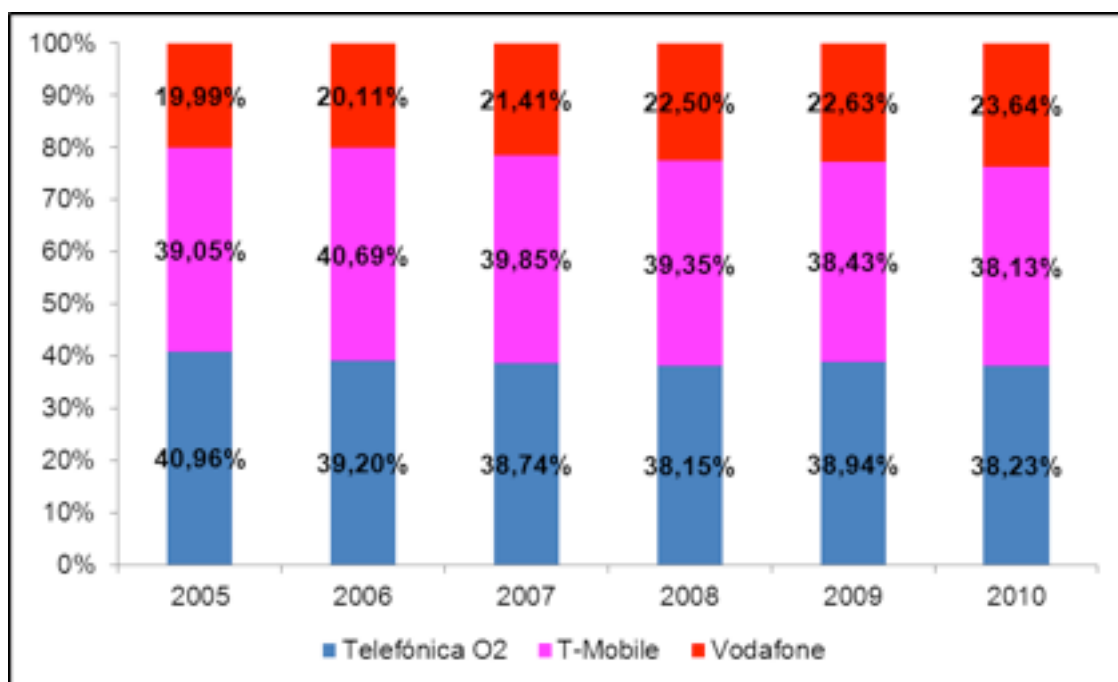
¹⁰ Tamtéž.

$$H = \sum_{i=1}^N s_i^2$$

¹¹ Vyjádřeno matematicky se jedná o tento vzorec:

¹² U.S. Department of Justice and the Federal Trade Commission. 19.8.2010. „Horizontal Merger Guidelines“. Dostupné na: <http://www.justice.gov/atr/public/guidelines/hmg-2010.html>.

INFORMAČNÍ INSTITUT

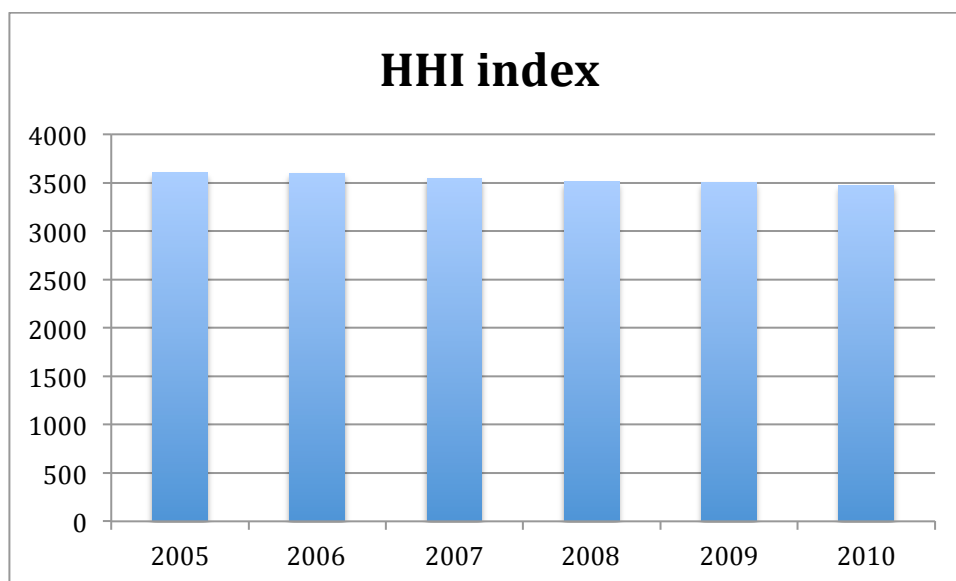

Výše uvedená tabulka ukazuje rozdělení trhu v ČR v roce 2010¹³. Telefónica O2 měla tržní podíl 38.23%, T-Mobile 38.13% a Vodafone 23.64%. Dosazení těchto hodnot do vzorce HHI nám vychází tento výsledek:

$$HHI = 23.64^2 + 38.13^2 + 38.23^2 = \underline{\underline{3474}}$$

Standardní metodika měření konkurence s pomocí HHI indexu nám indikuje, že český trh mobilních služeb je „vysoce koncentrovaný“. Navíc je hodnota HHI indexu 3474, a tedy vysoce nad mezní hodnotou 2500 indikující rozmezí mezi „mírnou koncentrovaností“ a „vysokou koncentrovaností“. Hodnota 3474 tudíž ani není blízká hodnotě mezní. *Lze tedy s veškerou autoritou říct, že v ČR na poli mobilních služeb existuje **nízká konkurence**.* Pro ilustraci je na následujícím grafu zaznamenán i vývoj HHI indexu v čase, z něhož je patrné, že nízká konkurence na poli mobilních služeb je již dlouhodobá.

¹³ Český telekomunikační úřad.

Existuje i alternativní, i když méně používaný, způsob měření konkurence na trhu. Je to tzv. „Poměr koncentrace čtyř firem.“¹⁴ Tento poměr se počítá tak, že se podíl tržeb čtyř největších firem v oboru porovná k poměru celkovým tržbám v daném oboru. Obecně se výsledek pod 60% považuje za konkurenční a nad 60% nekonkurenční. Vzhledem k tomu, že na českém trhu mobilních operátorů působí pouze tři firmy, není ani potřeba Poměr koncentrace čtyř firem počítat, jelikož je jasné, že výsledek je roven 100%. *Výsledek metodiky „Poměru koncentrace čtyř firem“ nám tak ukazuje na extrémně nízkou koncentraci v oblasti mobilních služeb.*

Obě metody, HHI index a Poměr koncentrace čtyř firem, nám ukázali, že na poli mobilních služeb v ČR existuje nízká konkurence. Zejména pak standardně uznávaný HHI index empiricky jasně dokazuje tuto skutečnost. Je opravdu s podivem, že takto jednoduchou metodiku ještě nikdo nezpracoval a zejména pak ČTÚ, který v této oblasti analýzu relevantních trhů vůbec nedělá. Jediným vysvětlitelným důvodem pak je totiž to, že tato analýza – a to i bez použití HHI indexu – by nutně musela dojít k neodvratnému závěru, že *na trhu mobilních služeb je nízká konkurence*. Nízká konkurence pak v přímé kauzalitě umožňuje *oligopolní chování nekonkurujících si operátorů, jež narušuje hospodářskou soutěž*, a jejíž následky jsou zhmotněny v nadstandardních ziscích českých operátorů, a to vše při neporovnatelně nízké kvalitě naší sítě. O tom však již následující sekce II.

¹⁴ equitymaster.com. 2011. „How to measure competition?“ *equitymaster.com*. Dostupné na <http://www.equitymaster.com/detail.asp?date=08/26/2011&story=1&title=How-to-measure-competition>.

II. NÁSLEDEK

Oligopolní chování nekonkurujících si operátorů

Narušená hospodářská soutěž

V předchozí sekci I. bylo prokázáno, že v ČR existuje nízká konkurence na trhu mobilních služeb. Je sice pravda, že nízký počet hráčů na trhu sám o sobě nemusí znamenat, že si operátoři nekonkurují; avšak při pohledu na nadstandardní zisky českých operátorů díky předraženému volání, které čeští spotřebitelé *musí* platit, a to v kombinaci s nízkou kvalitou sítí, musíme logicky dojít k závěru, že si čeští operátoři *vskutku* nekonkurují. Ve *funkčním* konkurenčním prostředí by totiž ani drahé a ani nekvalitní volání nebylo reálně možné: společnosti by mezi sebou o zákazníky a zisky soutěžily jak cenou, tak službami. To se však v ČR neděje. Čeští mobilní operátoři tak v plné obnaženosti praktikují kvintescenální oligopolní chování.

Někdo může tvrdit, že se jedná o nepřiměřeně tvrdý závěr. Smyslem této sekce je proto toto naprosto střízlivé tvrzení podložit *nezvratnými důkazy*. Jelikož jsou následky oligopolního chování českých operátorů poměrně rozsáhlá problematika, je tato sekce logicky rozdělena do tří oblastí: A) Nadstandardní marže; B) Předražené volání; C) Nejhorší síť; D) Nefunkční trh. Vysoké marže mobilních operátorů vykazují zvláštní charakteristiku tím, že jsou neúměrně vysoké ať už v rámci svých mezinárodních skupin nebo v porovnání s jinými velkými českými firmami a současně zaznamenávají neobvyklou imunitu vůči následkům hospodářské krize. Tyto marže platí čeští spotřebitelé, kteří mají v průměru *nejdražší* mobilní volání nejenže v E.U., ale i v celém vyspělém světě; a to celé v kombinaci, kdy ČR má *nejhorší* pokrytí 3G sítí v celé E.U. a současně průběžně druhé *nejnižší* investice do jejich rozvoje. Kombinace vysokých marží, drahého volání a nekvalitní sítě nás proto musí nutně vést k podtrhnutí závěru o oligopolním chování a tedy o narušeném tržním prostředí v oblasti mobilních služeb.

Nadstandardní marže

V předchozí sekci spočítaný HHI index nám poukazuje na stav konkurence na trhu mobilních služeb, ale to pouze staticky. Určuje nám, zda-li je a nebo není daný trh konkurenční. Již nám ale neukazuje, zda-li si hráči na daném trhu konkurují a nebo ne. Ačkoli nám výsledek HHI indexu poukazuje na nekonkurenční prostředí v oblasti mobilních služeb v ČR, musíme ještě předložit evidenci, že operátoři této situace využívají a vskutku se *chovají* nekonkurenčně. Velice průkazným faktem je v tomto případě nejen výše obrátu jako takového, ale zejména pak poměr obrátu firmy k zisku – tzv. marže. Ta je totiž u českých mobilních operátorů nebývale vysoká. Tabulka na

INFORMAČNÍ INSTITUT

následující stránce ukazuje tržby mobilních operátorů za roky 2008-2010 v poměru k a) čistému zisku (označeno jako „Marže I“); b) k EBITDA¹⁵ (označeno jako „Marže II“).

Firma	Tržby	Čistý zisk	Marže	EBITDA	Marže II	Tržby	Čistý zisk	Marže	EBITDA	Marže II	Tržby	Čistý zisk	Marže	EBITDA	Marže II
	2010	2010	2010	2010	2010	2009	2009	2009	2009	2009	2008	2008	2008	2008	2008
O2	55.7	12.2	22%	27.4	49%	59.9	11.7	20%	27	45%	64.7	11.6	18%	28.3	44%
T-Mobile	28	8.5	30%	10.5	38%	30.2	9.1	30%	11.3	37%	33.1	9	27%	10.9	33%
Vodafone	17.3	1.9	11%	2.5	14%	18.4	2.5	14%	2.7	15%	19.7	2.6	13%	3	15%
Škoda Auto	220	8.8	4%	11.3	5%	187.9	3.5	2%	5.9	3%	200.2	10.8	5%	13.6	7%
Foxconn	110.2	0.4	0%	0.8	1%	83.5	0.5	1%	0.5	1%	89	-1	-1%	0.7	1%
Agrofert Holding	92.1	6	7%	7	8%	85.9	3.7	4%	5.6	7%	101.4	4.4	4%	7.3	7%
Unipetrol	86	0.9	1%	5.2	6%	67.4	-0.8	-1%	2.8	4%	98.1	0.065	0%	4.5	5%
Hyundai	49.6	2	4%	1.3	3%	28.1	-1.5	-5%	-1	-4%	2.7	-2.6	-96%	-1.5	-56%

U společnosti Telefónica O2 v průběhu let 2008-2010 sice došlo ke snížení tržeb, ale na druhou stranu došlo ke zvýšení Marže I, a to z 44% na 45% a poté na 49%. U Marže II lze pozorovat stejný trend, kdy ta se zvýšila z 44% na 45% a poté na 49%. Společnosti T-Mobile se podobně jako u O2 snížily tržby, ale zvýšila Marže I z 27% na 30% pro rok 2009 i 2010. Marže II se společnosti zvýšila z 33% na 37% a poté na 38%. Vodafone se také snížily tržby, ale jeho Marže I z 13% nejdříve stoupla na 14% a poté klesla na 11%. Marže II se společnosti z 15% v letech 2008 a 2009 snížila na 14%. Z těchto uvedených marží lze vypočítat dvě zaznamenáníhodné charakteristiky českých operátorů:

- Čeští mobilní operátoři jsou víceméně imunní vůči hospodářské krizi.* ČR, tak jako celou Evropu, ale i svět postihla ekonomická recese. Ta má svůj původ v hypoteční a následné finanční krizi ve Spojených státech Amerických. Ve chvíli, kdy celý západní svět „utahuje opasky“, velké, ale i malé firmy propouštějí, šetří kde se dá, nebo vyhlásují insolventi či přímo bankrot, tak čeští operátoři a jejich marže jsou ve své podstatě nedotčeny a v některých případech dokonce *rostou*. V současné situaci pro mnohé firmy vskutku záviděníhodná situace.
- Čeští mobilní operátoři mají vůči stejně velkým firmám nebyvale velké marže.* Čeští operátoři se řadí mezi 100 největších firem v ČR podle tržeb¹⁶, proto jsme se rozhodli vzít 5 největších českých firem, které, na rozdíl od mobilních služeb působí v konkurenčním prostředí a porovnat jejich marže. Toto srovnání bylo také zakomponováno do následující tabulky. Z té je již na první pohled je očividné, že se jedná o naprosto rozdílná čísla. Například Marže I největší české společnosti Škoda Auto se v průběhu let 2008-2010 změnila

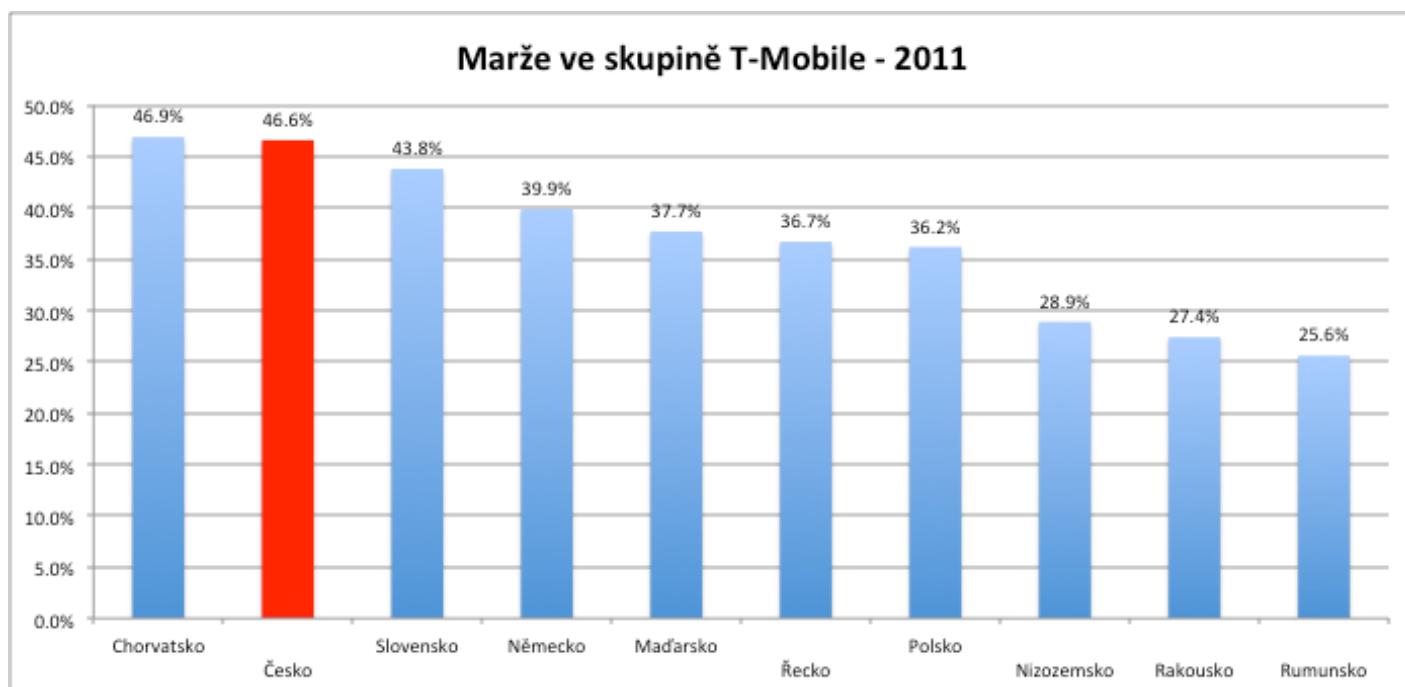
¹⁵ Zisk před započtením úroků, daní a odpisů.

¹⁶ Příspěvatelé Wikipedie. „Seznam největších českých firem podle tržeb.“ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie*.

http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Seznam_nejv%C4%9Bt%C5%A1%C3%A1Dch_%C4%8Desk%C3%BDch_firem_podle_tr%C5%BEeb&oldid=7942144
(citováno 26. 01. 2012).

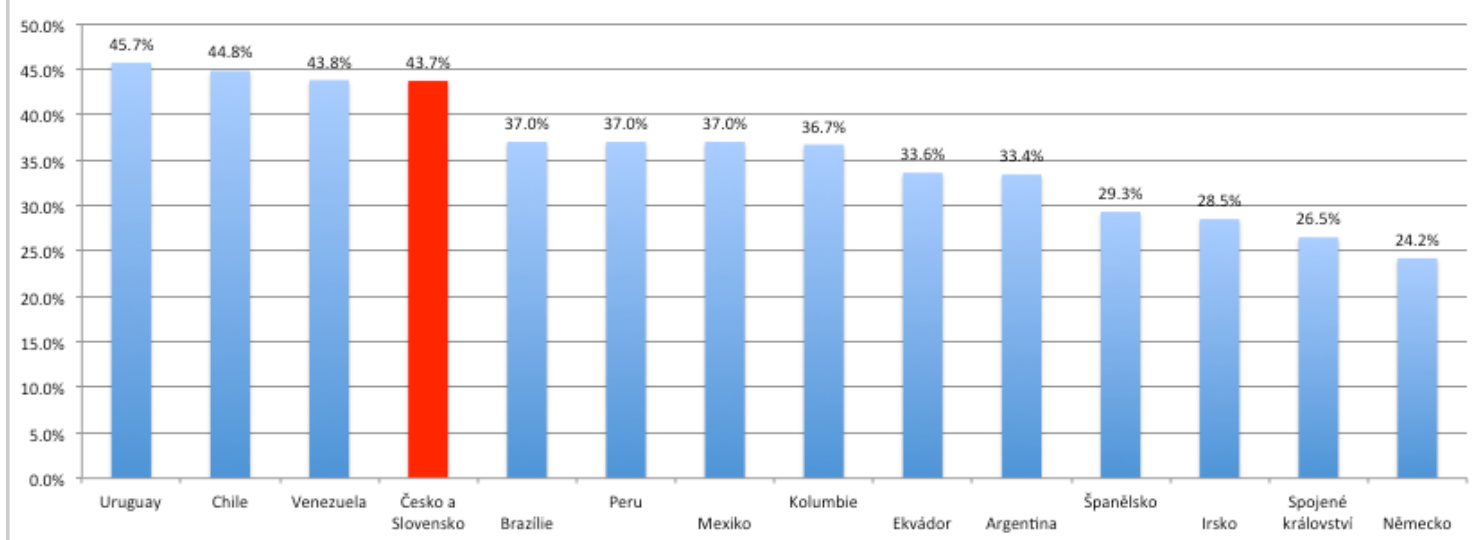
z 5% na 2% a poté na 4%. Marže II měla podobný průběh, když se nejdříve snížila ze 7% na 3% a poté zvýšila na 5%. Vývoj marží této společnosti tak v podstatě kopíroval průběh krize v tomto období. Současně lze automobilový průmysl považovat za *extrémně* konkurenční, jelikož na trhu působí celá řada značek a výběr produktů je tak pro zákazníka opravdu široký. U ostatních společností Marže I i II dosahovaly *maximálních* hodnot 7%. Tedy dočista jiné hodnoty, než hodnoty okolo 45% u českých mobilních operátorů.

- c) *Neobvyklé jsou i marže českých operátorů v rámci svých skupin v jiných zemích.* Porovnání Marže II jednotlivých operátorů v různých zemích nám totiž umožňuje efektivní srovnání srovnatelného. Následující dvě tabulky¹⁷ názorně srovnávají marže u společnosti T-Mobile a Telefónica O2 ve svých skupinách za rok 2011.

¹⁷ Malý, Ondřej. 27.2.2012. „Telefónica i T-Mobile krmí matky vysokými příjmy”
Hospodářské noviny.

Marže ve skupině Telefónica O2 - 2011

Vysoké marže mobilních operátorů ať už v rámci svých mezinárodních skupin nebo v porovnání s jinými velkými českými firmami a jejich imunita vůči hospodářské krizi ve chvíli, kdy všechny jiné firmy musí šetřit, aby vůbec přežili, nás vede k potvrzení té skutečnosti, že **mobilní operátoři využívají nízké konkurence na trhu a praktikují učebnicové oligopolní chování**. Tento neradostný závěr nás ovšem musí vést také k další záležitosti, a to je fakt, že na tyto marže operátorů musí někdo přispívat – a to je český spotřebitel ve formě předraženého volání.

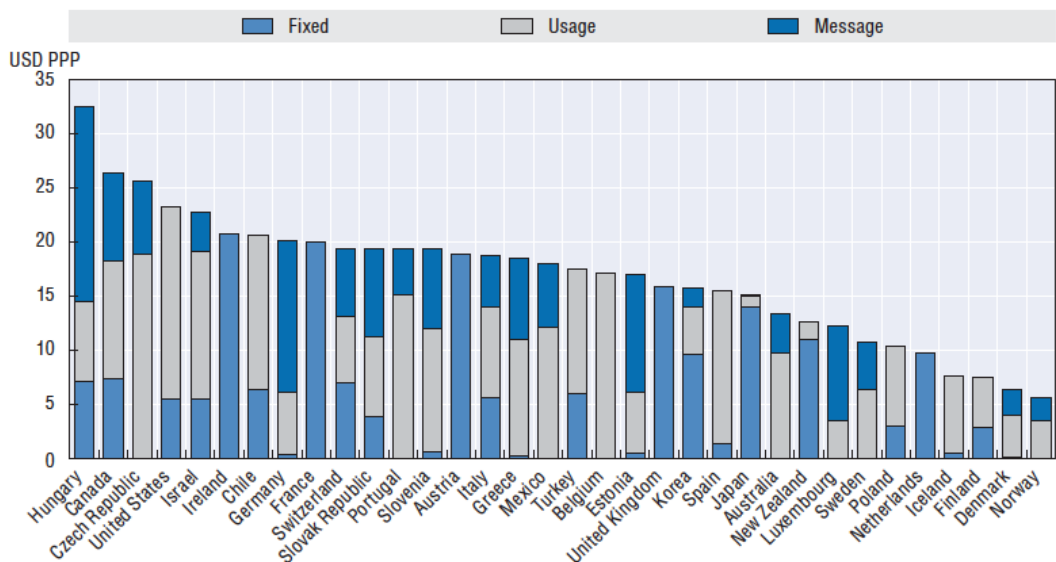
Předražené volání

Byla-li by realita taková, že se u českých operátorů jednalo o prozíravost jejich managementu, vrchol vyspělost a efektivního chování, nemohl by proti jejich bohatým maržím nikdo nic namítat. Bohužel tomu tak není. Na jejich zámožné marže přispívá český spotřebitel, a to ve formě předraženého volání. V této sekci bude prezentována v současné době nejkompaktnější metodika mezinárodního mobilního volání od OECD, potvrzující skutečnost o nejdražším mobilním volání v celé E.U. a v mnoha případech i v celém vyspělém světě. Následně bude také pojednáno o ostatních mezinárodních srovnáních, jejichž metodika je však chybná a dochází tak k nesprávným výsledkům.

OECD ve své metodice používá 6 druhů spotřebních košů¹⁸. Každý z košů obsahuje určitý počet hovorů a sms zpráv, který je rozdělen takto: **1)** 30 hovorů a 100 sms; **2)** 100 hovorů a 140 sms; **3)** 300 hovorů a 225 sms; **4)** 900 hovorů a 350 sms; **5)** 40 hovorů s předplacenou kartou; **6)** 400 sms a 8 hovorů. Ceny v jednotlivých zemích za jednotlivé spotřební koše jsou poté spočítány minimálně u dvou operátorů a současně tak, aby pokrývaly více než 50% populace v těchto zemích. Výsledné ceny za volání v jednotlivých spotřebních koších jsou poté v amerických dolarech (USD) přepočítány na koupěschopnost obyvatelstva v daných zemích (tzv. parita kupní síly – PPP). Použití parity kupní síly je – na rozdíl od jiných poté uvedených metodik – mnohem přesnější ukazatel. PPP nám totiž porovnává porovnatelné, když reflektuje nejen koupěschopnost obyvatelstva v dané zemi, ale zejména pak různou úroveň nákladů operátorů v jednotlivých zemích. Výsledky tohoto výzkumu nejsou pro ČR nikterak příznivé. Výsledky včetně grafů jsou následující¹⁹:

- 1) U prvního spotřebního koše s 30 hovory a 100 sms se ČR umístila jako třetí nejdražší v rámci OECD. Dražší volání v tomto spotřebním koši mají již jen v Maďarsku a Kanadě. *Uvnitř E.U. se tak ČR umístila jako druhá nejdražší.* Průměrná cena volání v OECD je USD 16,83 PPP, kdežto v ČR to je 25,59, tedy o 52% více než je průměr v OECD (včetně ČR).

Figure 7.10. **OECD 30 calls mobile basket, August 2010, per month, VAT included**

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932395991>

2)

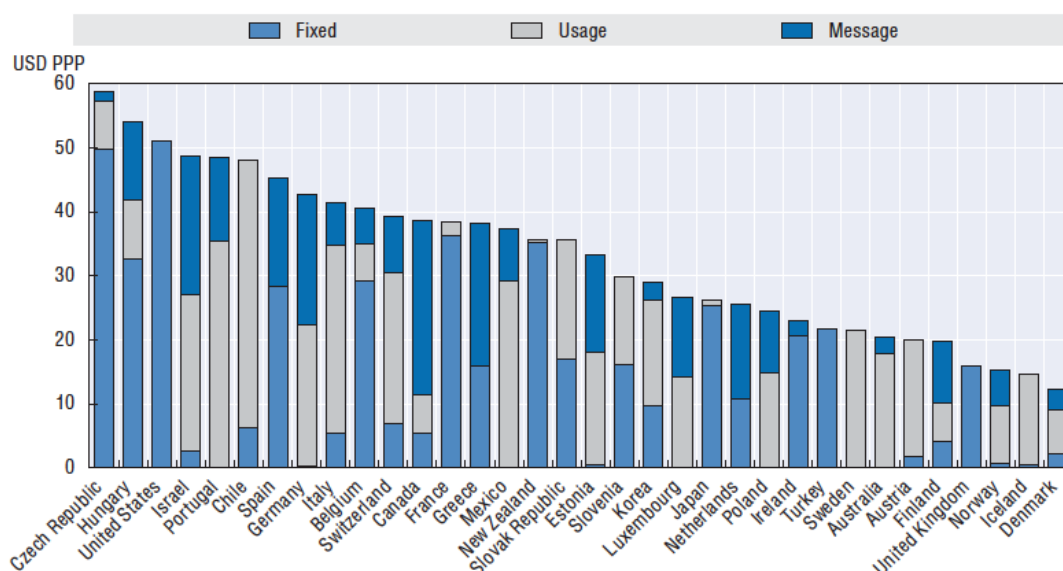
+

¹⁸ OECD. 2010. „Revision of the Methodology for Constructing Telecommunication Price Baskets.” Dostupné na: <http://www.oecd.org/dataoecd/44/29/48242089.pdf>.

¹⁹ OECD. 2011. „Main trends in pricing.” V *OECD Communications Outlook 2011*, 247-322.

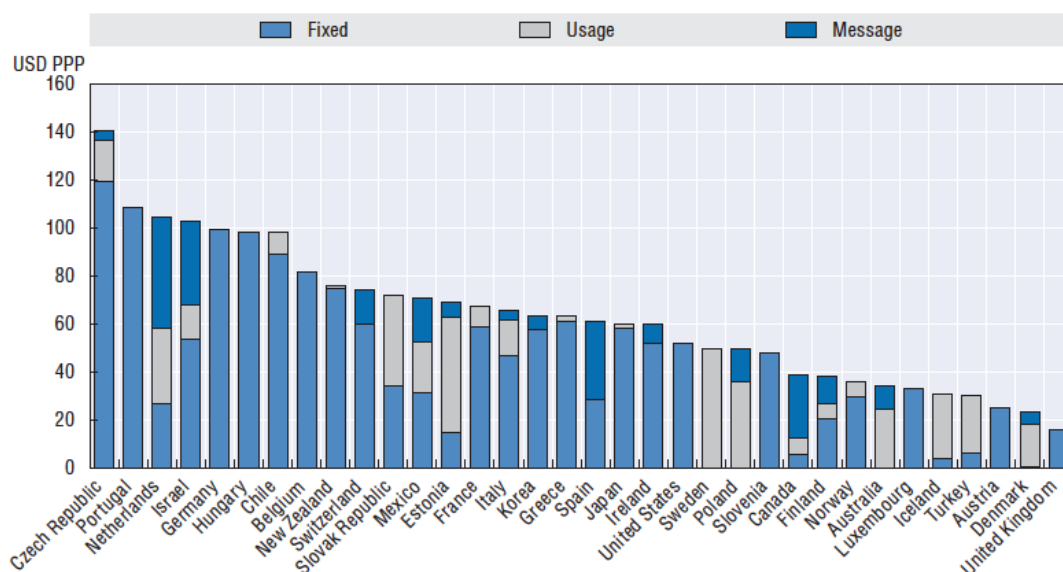
- 3) U druhého a třetího spotřebního koše dle metodiky OECD (100 hovorů a 140 sms; 300 hovorů a 225 sms) se ČR u obou košů umístila *suverénně jako nejdražší ve všech státech OECD, a tedy i uvnitř E.U.* U 100 hovorů byla průměrná cena v OECD USD 33 PPP, kdežto v ČR USD 58,81 PPP, tedy o 78% více, než je průměr zemí OECD (včetně ČR). koše s počtem 300 hovorů byla průměrná cena mobilního volání USD 64.32 PPP a v ČR USD 140 PPP, tedy o 118% vyšší, než je průměr zemí OECD (včetně ČR).

Figure 7.11. OECD 100 calls mobile basket, August 2010, per month, VAT included

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932396010>

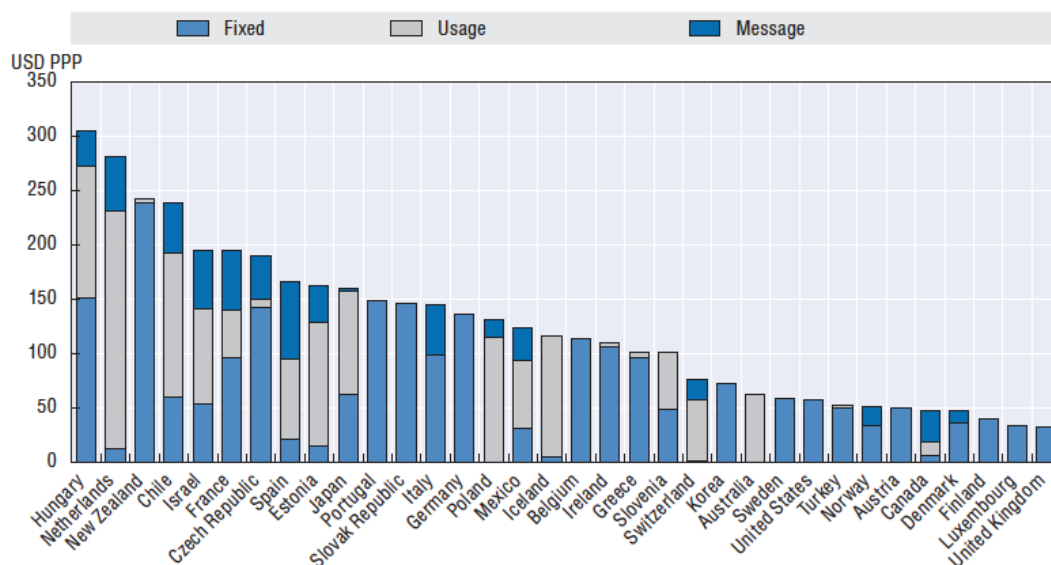
Figure 7.12. OECD 300 calls mobile basket, August 2010, per month, VAT included

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932396029>

- 4) U čtvrtého spotřebního koše (900 hovorů a 350 sms) si ČR mírně polepšila, když se umístila na sedmém místě ze 34 zemí OECD. *V rámci zemí E.U. jsme však již na čtvrtém místě s nejdražším mobilním voláním.* Průměrná cena mobilního volání v rámci OECD byla u tohoto spotřebního koše USD 122.71 PPP a v ČR USD 189.49 PPP, tedy o 54% vyšší, než je průměr zemí OECD (včetně ČR).

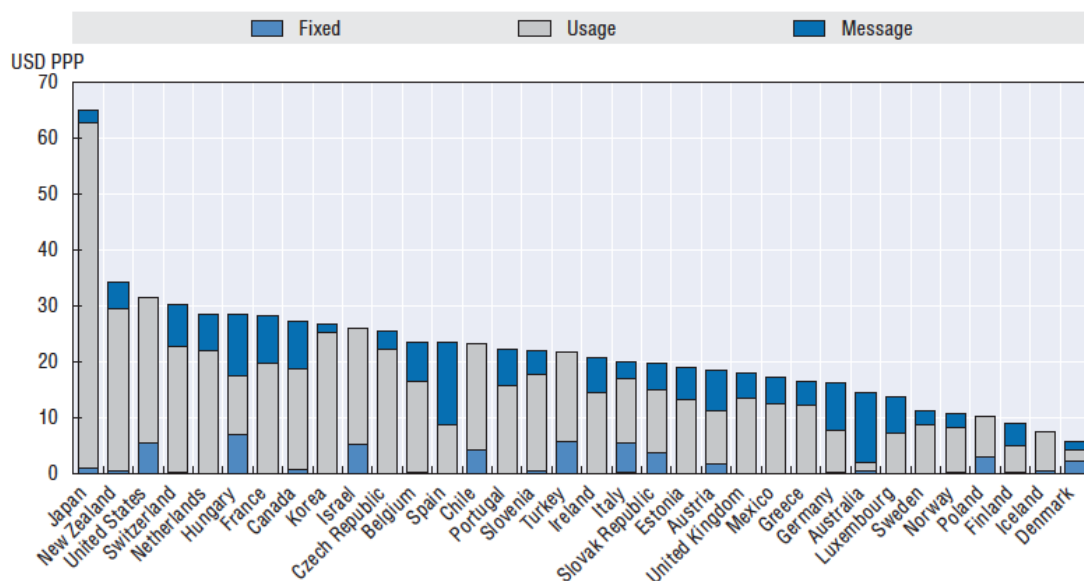
Figure 7.13. **OECD 900 calls mobile basket, August 2010, per month, VAT included**

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932396048>

- 5) U pátého spotřebního koše se 40 hovory s předplacenou kartou se ČR umístila na jedenáctém místě z 34 zemí OECD, ale *v rámci E.U. máme opět čtvrté nejdražší volání.* Průměrná cena mobilního volání v rámci OECD u tohoto spotřebního koše byla USD 21.74 PPP a v ČR USD 25.59 PPP, tedy o 18% vyšší, než je průměr zemí OECD (včetně ČR).

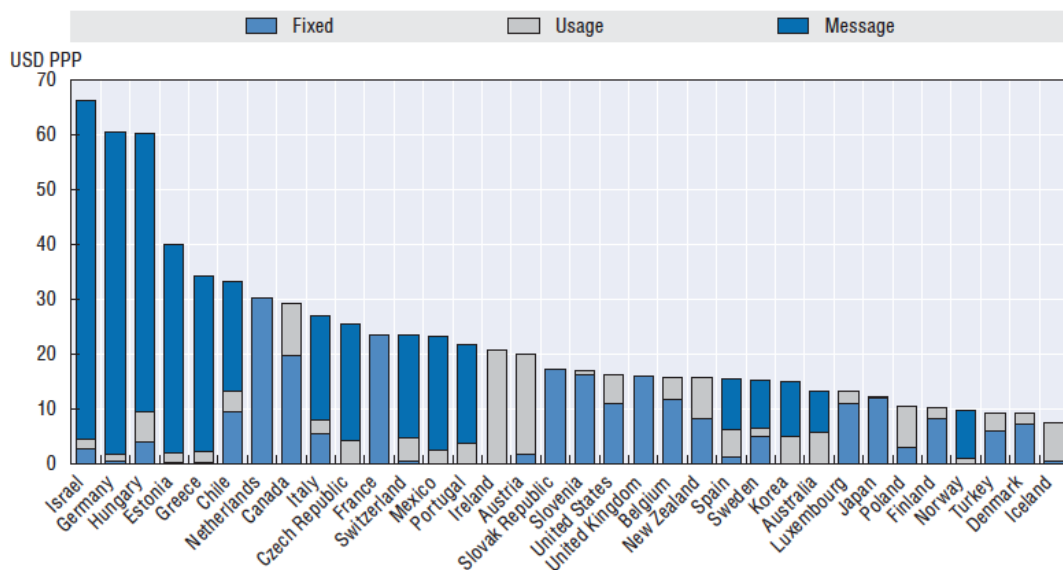
Figure 7.14. OECD 40 calls mobile prepaid basket, August 2010, per month, VAT included

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932396067>

- 6) U úzce specifického šestého spotřebního koše s počtem 400 sms a 8 hovorů se ČR umístila na desátém místě z 34 zemí OECD a v rámci E.U. na šestém místě s nejdražším volání. Průměrná cena mobilního volání v rámci OECD u tohoto spotřebního koše byla USD 22.84 PPP a v ČR USD 25.59 PPP, tedy o 12% vyšší, než je průměr zemí OECD (včetně ČR).

Figure 7.15. OECD 400 messages mobile basket, August 2010, per month, VAT included

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932396086>

Ačkoli nejsou výsledky výše uvedeného mezinárodního srovnání cen mobilního volání v zemích OECD pro jednotlivé koše v ČR vždy jednoznačně stejné, v průměru však vyplývá, že ČR má suverénně jedno z nejdražších mobilních služeb jak v zemích OECD, tak v zemích E.U. Neexistuje tak spotřební koš, kde by ČR byla s cenami pod průměrem vyspělých zemí. U spotřebního koše se 100 a 300 hovorů volání je dokonce nejdražší ze všech 34 zemí OECD. Spotřební koš se 100 hovorů lze současně považovat v ČR za průměrný²⁰, z čehož vyplývá, že **ČR má v průměru nejdražší mobilní volání nejen v E.U., ale v celém vyspělém světě**. Ve svém *Country Report* OECD k ČR dodává²¹:

„Cena většiny pevných a mobilních služeb v ČR zůstává výjimečně vysoká, v porovnání s jinými zeměmi OECD, i když ceny mobilních služeb klesají. V některých segmentech trhu jsou telefonní tarify v ČR nejvyšší v OECD a až čtyřikrát vyšší než na nejlevnějších trzích. Takto vysoké ceny jsou jak anomálií, tak i výraznou zátěží pro domácnosti i podnikatele.“

Mezinárodním srovnáním OECD problematika cen mobilních služeb v ČR samozřejmě nekončí. Existují další mezinárodní srovnání od ČTÚ, které si zasluhují krátký rozbor²². Zvláštní pozornost by se zde měla věnovat zejména, ne-li účelně zavádějícímu, tak přinejmenším pomýlenému mezinárodnímu srovnání cen mobilního volání od ČTÚ. Srovnání úřad vydal v listopadu 2010 v rámci své měsíční monitorovací zprávy, kde se pokusil o cenové srovnání zemí E.U. společně se Švýcarskem a Norskem²³. Srovnání dochází k překvapivému zjištění:

²⁰ 100 hovorový koš OECD lze považovat za průměrný, protože: dle dat OECD (OECD. 2011. „Figure 7.9. Cellular mobile traffic per subscription per year.“ V *OECD Communications Outlook 2011*, 259) je v ČR průměrná doba hovoru 80 minut za měsíc, a tedy: 1. Z důvodu účtování po minutách může 80 minut za měsíc tvořit dokonce i více než 100 hovorů za měsíc (viz.: OECD. 2010. „Revision of the Methodology for Constructing Telecommunication Price Baskets.“ Dostupné na: <http://www.oecd.org/dataoecd/44/29/48242089.pdf>); 2. 100 hovorů za měsíc je blíže 80 minutám, než z druhé strany nejbližší koš 30 hovorů; 3. Do 80 minutového průměru se počítá i průměrná délka hovoru u předplacených karet, kde délky hovorů bývají velice nízké. Z těchto důvodů lze 100 hovorový koš OECD vskutku považovat za průměrný.

²¹ OECD. 2010. „Economic Survey of the Czech Republic 2010.“ http://www.oecd.org/document/58/0,3746,en_2649_34569_44842810_1_1_1_1,00.html.

²² Existují i další nezávislá srovnání serveru Mobil.cz, která poukazují na drahé služby v ČR: „Voláme skoro nejdraž v Evropě, ukázal průzkum Mobil.cz,“ dostupné na: http://mobil.idnes.cz/volame-skoro-nejdraz-v-evrope-ukazal-pruzkum-mobil-cz-ppd-/mob_tech.aspx?c=A110127_111440_mob_tech_mer, a „Čeští operátoři jsou až čtyřikrát dražší než britské pobočky stejné firmy,“ dostupné na: http://mobil.idnes.cz/cesti-operatori-jsou-az-ctyrikrat-drazsi-nez-britske-pobocky-stejne-firmy-lub-/mob_operatori.aspx?c=A090330_171110_mob_operatori_lhc.

²³ ČTÚ. Listopad 2010. „Měsíční monitorovací zpráva č. 52 Českého telekomunikačního úřadu,“ 4-11. Dostupné na: <http://www.ctu.cz/aktuality/monitorovaci-zpravy/rok-2010.html?action=detail&ArticleId=7458>. Zvýrazněno autorem.

„U hlasových služeb (koše 30, 100, 300 a 900 hovorů) se v ČR pohybuje nad evropskou průměrnou cenou těchto služeb pouze společnost Telefónica O2. Totéž platí pro ceny předplacených karet, u nichž však vedle společnosti Telefónica O2 je nad průměrem evropské ceny i společnost T-Mobile. Pokud jde o ceny krátkých textových zpráv, jsou u všech operátorů nižší než průměr.

Pokud vezmeme u každého koše čtyři země s nejvyšší měsíční cenou a čtyři i země s nejnižší měsíční cenou, můžeme zjednodušeně označit země, kde jsou nejdražší a nejlevnější mobilní služby podle jejich výskytu v těchto extrémech. Nejdražší zemí se pak jeví Francie (4x), dále Nizozemí, Německo a Švýcarsko (3x). Nejlevnější mobilní služby pak nabízí Kypr a Spojené království (4x) následované Rumunskem a Dánskem (3x). *Čeští operátoři se v těchto extrémech neobjevují.*”

Jinými slovy, ceny mobilního volání v ČR jsou, dle ČTÚ, v rámci zemí E.U., Švýcarska a Norska více či méně na průměru těchto zemí, a v žádném případě ceny našich služeb *nejdou extrémní*. Přestože ČTÚ použil stejné spotřební koše jako již výše zmíněná zpráva OECD, dochází k diametrálně odlišnému závěru. Na rozdíl od OECD, zpráva ČTÚ trpí několika zásadními nedostatky:

- a) Ve srovnání ČTÚ je aplikován pofiderní způsob, kdy je v zemích, se kterými je ČR porovnávána, komparována pouze s ceníky operátorů s největším tržním podílem. O2, T-Mobile a Vodafone je tak jednotlivě srovnáván s největšími operátory v daných zemích, kteří také bývají současně ti nejdražší. Porovnává se proto naprosto neporovnatelné, což by se u vrcholného orgánu státní moci výkonné nemělo stávat.
- b) Chybí přepočet na kupní sílu obyvatelstva (tzv. parita kupní síly – PPP). Srovnání ČTÚ tak nebere v potaz nejenže rozdílnou koupěschopnost obyvatelstva v dané zemi, ale zejména rozdílné náklady operátorů v těchto zemích (tak, jak to dělá zpráva OECD). Náklady jsou totiž u českých operátorů nižší, než jsou v západních vyspělých státech. Proto nelze izolovaně srovnávat pouze výši cen volání a snažit se tak uměle ospravedlnit jejich vysokou cenu.
- c) Pochybnosti nad postupem ČTÚ v mezinárodním srovnání je i co se týče vybraných tarifů určených pro srovnání. Jejich volbu, jako naprosto irelevantní, špatné a zavádějící kritizují některá média^{24, 25, 26}, ale dokonce i samotní čeští operátoři.²⁷

²⁴ Malý, Ondřej. 2010. „Lide český, nestěžuj si. Voláš levně.“ *iHned.cz*. Dostupné na: <http://maly.blog.ihned.cz/c1-48582090-lide-cesky-nestezuj-si-volas-levne>.

²⁵ Kamojedov. 2010. „Nastav hlavu, občane, ČTÚ ukul další klín.“ *Výzkumný ústav čar a kouzel*. Dostupné na: <http://vucako.wordpress.com/2010/12/11/nastav-hlavu-obcane>.

²⁶ Peterka, Jiří. 2010. „Podle ČTÚ telefonujeme levně, naše peněženky nesouhlasí!“ Dostupné na: <http://www.lupa.cz/clanky/podle-ctu-telefonujeme-levne-nase-penezenky-nesouhlasí>.

²⁷ iDnes.cz. 2010. „Podle ČTÚ telefonujeme levně. Úřad ale má špatná data.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/podle-ctu-telefonujeme-levne-urad-ale-ma-spatna-data-fhe-/mob_tech.aspx?c=A101223_143026_mob_tech_mer (cit. 11.1.2012).

INFORMAČNÍ INSTITUT

Skutečnost, že si za tímto srovnáním již moc nestojí ani její samotný autor, ČTÚ, ukazuje fakt, že ji nezahrnuje do své každoroční „zprávy o vývoji cen služeb u elektronických komunikací“, kam by celkem logicky měla patřit a srovnání již dále příliš nepropaguje.

Nicméně, i kdyby jsme přes výše zmíněné výhrady vzali mezinárodní srovnání cen mobilního volání dle ČTÚ v potaz, tak největší mobilní operátor O2 v tomto srovnání stojí (s výjimkou úzce specifického koše se 400 sms) nad průměrem zemí E.U. a Švýcarska s Norskem. A to i přes to, že jsou porovnávány pouze operátoři s největším tržním podílem a bez nutného přepočtu na paritu kupní síly. Zde jsou výsledky jednotlivých košů:

- 1) Koš 30 hovorů: Průměrná cena v Evropě za měsíc bez ČR je 495.4 CZK, kdežto u O2 to je 560.9 CZK, což jej řadí jako *desáté nejdražší mobilní volání* z 29 zemí Evropy.
- 2) Koš 100 hovorů: Průměrná cena v Evropě za měsíc bez ČR je 834.19 CZK, kdežto u O2 to je 1172.4 CZK, což jej řadí jako *šesté nejdražší mobilní volání* z 29 zemí Evropy.
- 3) Koš 300 hovorů: Průměrná cena v Evropě za měsíc bez ČR je 1556.8 CZK, kdežto u O2 to je 2360 CZK, což jej řadí jako *páté nejdražší mobilní volání* z 29 zemí Evropy.
- 4) Koš 900 hovorů: Průměrná cena v Evropě za měsíc bez ČR je 3448.88 CZK, kdežto u O2 to je 5886.9 CZK, což jej řadí jako *páté nejdražší mobilní volání* z 29 zemí Evropy.
- 5) Koš 40 hovorů s předplacenou kartou: Průměrná cena v Evropě za měsíc bez ČR je 504.24 CZK, kdežto u O2 to je 670.6 CZK, což jej řadí jako *páté nejdražší mobilní volání* z 29 zemí Evropy.
- 6) Úzce specifický koš 400 zpráv: Průměrná cena v Evropě za měsíc bez ČR je 867.65 CZK, naproti tomu u O2 to je podprůměrných 548.3 CZK, což jej řadí až jako *dvacáté druhé nejdražší mobilní volání* z 29 zemí Evropy.

I přes výhrady v metodice mezinárodního srovnání od ČTÚ tak největší český operátor vychází jako dražší než je průměr cen ostatních největších operátorů v jednotlivých zemích E.U. společně se Švýcarskem a Norskem.

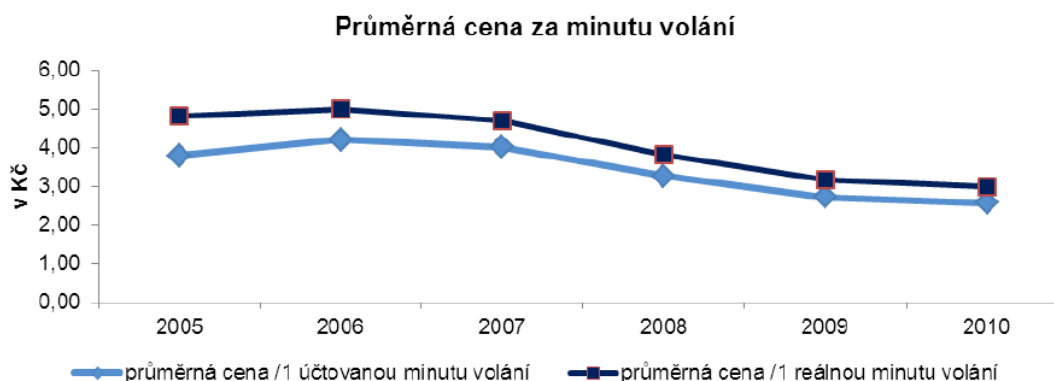
Argumentace k ospravedlnění drahého mobilního volání v ČR samozřejmě nekončí pouze u klamných mezinárodních srovnání. ČTÚ²⁸ a čeští mobilní operátoři²⁹ rádi

²⁸ Pavel Dvořák v pořadu: Ekonomika ČT24. 25.1.2012. „Digital Broadcasting získá práva ke 4. digitálnímu multiplexu.” *Česká televize*. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095417821-ekonomika-ct24-a-studio-burza/212411058020125-ekonomika-ct24>.

²⁹ Jakub Chytil, člen představenstva společnosti Telefónica Czech Republic, a.s. výkonný ředitel pro právní záležitosti a tajemník společnosti v pořadu: Otázky Václava Moravce. 23.10.2011. *Česká televize*. Dostupné na:

svorně sahají k eufemistickému odůvodňování o kontinuálním poklesu cen za mobilní služby za několik posledních let, ale také o snižujícím se průměrném výnosu na jednoho telefonní číslo. Tyto argumentace jsou ovšem zcela mylné. V poslední zprávě o vývoji trhu elektronických komunikací za rok 2010³⁰ ČTÚ píše:

„V posledních čtyřech letech docházelo k postupnému poklesu průměrné ceny za minutu volání. Průměrná cena za účtovanou minutu volání v mobilní síti v roce 2010 činila 2,56 Kč za minutu, což představuje meziroční pokles o 5,58 %. Průměrná cena za reálnou minutu volání v roce 2010 činila 2,99 Kč, což představuje meziroční pokles o 5,69 %.“

Průměrná cena za minutu volání = celkové tržby za originovaná volání od účastníků v mobilní síti/celkový počet minut volání originovaného účastníky v mobilních sítích.

Celkové tržby za originovaná volání od účastníků v mobilní síti = tržby za celkový počet minut provozu originovaného vlastními účastníky.

Celkový reálný (skutečný) počet minut = provoz originovaný vl. účastníky bez ohledu na způsob tarifikace.

Celkový účtovaný počet minut = provoz originovaný vl. účastníky, kde je zohledněn způsob tarifikace jednotlivých poskytovatelů služeb.

Výpočet nezahrnuje společnost MobilKom, a.s.

Pozn.:Podle metodiky EK.

Výše uvedený graf ze stejné publikace ČTÚ skutečně potvrzuje, že v průběhu několika posledních let postupně dochází ke snižování průměrné ceny za mobilní volání. V tomto faktu není žádný rozpor, ale jejich interpretace a užití v argumentaci o cenách volání v ČR má dvě zásadní vady na kráse:

- a) Data sice ukazují na postupné snížení cen mobilního volání, ale z původně relativně vysoké ceny. Jinými slovy, to, že se cena postupně snižuje nic nemění na skutečnosti, že cena je stále vysoká, jak již bylo prokázáno výše v porovnání se zahraničím. Argumentace postupně se snižující cenou je tak rovna dokazování, že rohlík za 100 korun není drahý, když před pěti lety stál

<http://www.ceskatelivize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/211411030501023/obsah/175406-pavel-dvorak-predseda-cesky-telekomunikacni-urad-ondrej-maly-redaktor-ihned-jakub-chytil>.

³⁰ ČTÚ. 2011. „Zpráva o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2010,“ 33. Dostupné na:

http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2011/zprava_vyvoj_trhu_ek_2010.pdf.

korun 150. Jedná se tak sice o sličnou rétorickou figuru, ale s realitou nemá samozřejmě nic společného.

- b) Druhý problém s tímto argumentem leží ve skutečnosti, že průměrná cena volání zahrnuje jak maloobchodní, tak velkoobchodní ceny. Velkoobchodní ceny, které jsou až o pětinu nižší³¹, díky větší vyjednávací pozici velkoodběratelů, tak snižují celkovou průměrnou cenu volání vyjádřenou v předešlém grafu a tím napomáhá zkreslovat snižující se průměrnou cenu volání v čase.
- c) Navíc zde platí faktum, že ačkoli se průměrná cena za minutu volání může průběžně snižovat, čeští operátoři jsou vynalézaví a hledají nové cesty, jak si snižující se ceny na českých zákaznících vykompenzovat. Zde je nejexemplárnějším příkladem změna způsobu účtování z účtování po první uplynuté minutě po sekundě (tzv. 60+1) na účtování po celých minutách (tzv. 60+60), které zajistí udržení zisků při snižování cen hovorů za minutu. Ta zvyšuje konečný účet pro spotřebitele o 24%³².

V již výše zmíněné zprávě o vývoji trhu elektronických komunikací za rok 2010³³ ČTÚ píše také o snižujícím se průměrném výnosu na jednu aktivní SIM kartu:

„V roce 2007 bylo ve sledovaném období (2005–2010) dosaženo nejvyššího ARPU (průměrný roční výnos za hlasový mobilní provoz/uživatele), a to více jak 4 200,- Kč. Od r. 2008 dochází k poklesu ukazatele ARPU za hlasové služby. Ve sledovaném roce 2010 došlo už jen k mírnému meziročnímu poklesu ARPU za hlasový provoz. Meziroční pokles byl pouze o 0,1 % na hodnotu 3 154,- Kč/uživatele.“

³¹ Redakce. 2011. „Čeští operátoři účtují firmám až o pětinu méně než soukromníkům, zjistil ČTÚ a chce zvýšit konkurenci.“ *Patria Online*. Dostupné na: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/1966933/cesti-operatori-uctuji-firmam-az-o-petinu-mene-nez-soukromnikum-zjistil-ctu-a-chce-zvysit-konkurenci.html>.

³² Body of European Regulators for Electronic Communications.

³³ ČTÚ. 2011. „Zpráva o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2010,“ 33. Dostupné na: http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2011/zprava_vyvoj_trhu_ek_2010.pdf.

Vývoj průměrného ročního výnosu za hlasový provoz na uživatele (ARPU)

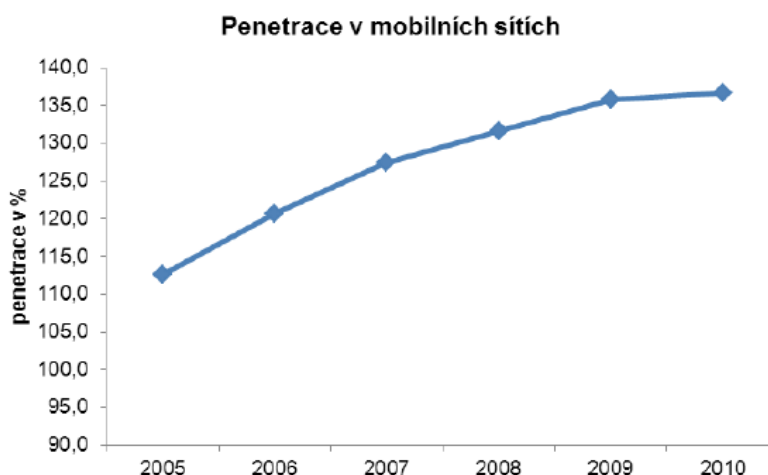
Celkové tržby za provoz originovaný vlastními účastníky na uživatele. Tj. tržby za celkový počet minut provozu originovaného vlastními účastníky bez ohledu na způsob tarifikace (včetně rozúčtování paušálů a balíčků).

Průměrný výnos za hlasový provoz/uživatele (ARPU za hlasový provoz) = celkové tržby za provoz originovaný vl. účastníky připadající na průměrný počet aktivních SIM karet. Průměrný počet aktivních SIM karet (dle metodiky EK) = počet SIM karet (na počátku + na konci období) / 2. Výpočet nezahrnuje společnost MobilKom a.s.

Výše uvedený graf, také ze stejné publikace ČTÚ, skutečně potvrzuje, že v průběhu několika posledních let postupně dochází ke snižování průměrného výnosu z jedné SIM karty za mobilní volání. Ale opět, interpretace a jejich užití v argumentaci o cenách volání v ČR má dvě zásadní vady na kráse:

- a) Průměrný výnos za hlasový provoz se snižuje, jelikož v ČR dochází také k postupnému zvětšování poměru počtu aktivních SIM karet. Zatímco v roce 2007 byla penetrace ve výši 128%, v roce 2010 dosáhla již 137% (viz. také následující graf)³⁴. Logicky pak se zvyšujícím se počtem aktivních SIM karet na stejný počet obyvatelstva dochází v průměru k nižšímu výnosu na jednu kartu. A to z toho důvodu, že jeden uživatel, který si pořídí druhou SIM kartu neprotefonuje dvakrát více minut, než s jednou kartou.

³⁴ ČTÚ. 2011. „Zpráva o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2010,“ 26. Dostupné na: http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2011/zprava_vyvoj_trhu_ek_2010.pdf.

Penetrace v mobilních sítích = poměr počtu aktivních SIM karet (dle metodiky ČTÚ)/100 obyvatel, stav k 31. 12. daného kalendářního roku.

Způsob započtení pre-paid SIM karet je proveden s ohledem na zachování konzistence starších dat dle metodiky ČTÚ, kdy jsou za aktivní považovány pre-paid SIM karty, u nichž od posledního dobíjení kreditu neuběhlo období delší než 13 měsíců.

- b) Druhá vada při argumentaci k ospravedlnění drahého mobilního volání je shodná s druhou, již výše zmíněnou výtkou u průměrně snižující se ceně mobilního volání, a to ve formě zahrnutí i velkoobchodních cen do tohoto průměru. To pak dále snižuje průměrný výnos za hlasové volání u mobilních služeb.

Z těchto důvodů, argumentace o postupném snižování výnosů na jednu SIM kartu a o průměrném snižování cen mobilního volání pro odůvodnění jejich vysokých cen je proto naprosto lichá. Jedná se jenom o povrchní a efektivní rétorickou figurou. Ačkoli tyto data hezky vypadají a dokonce v médiích i hezky znějí, jejich používání je v tomto kontextu zcela zavádějící.

V případě fungujícího tržního prostředí, kde si firmy opravdu konkurují a kde díky konkurenčnímu boji dochází ke snižování cen a zvyšování kvality, by k této situaci nemohlo nikdy dojít; a to navíc v kombinaci se situací, kdy máme v průměru nejdražší ceny mobilního volání v celém vyspělém světě. Srovnání OECD nám vskutku věrohodně poukazuje na tuto neblahou skutečnost, jež je následkem oligopolního chování českých operátorů. Nízká kvalita našich sítí pak podtrhuje pravdivost tohoto tvrzení.

Nejhorší síť

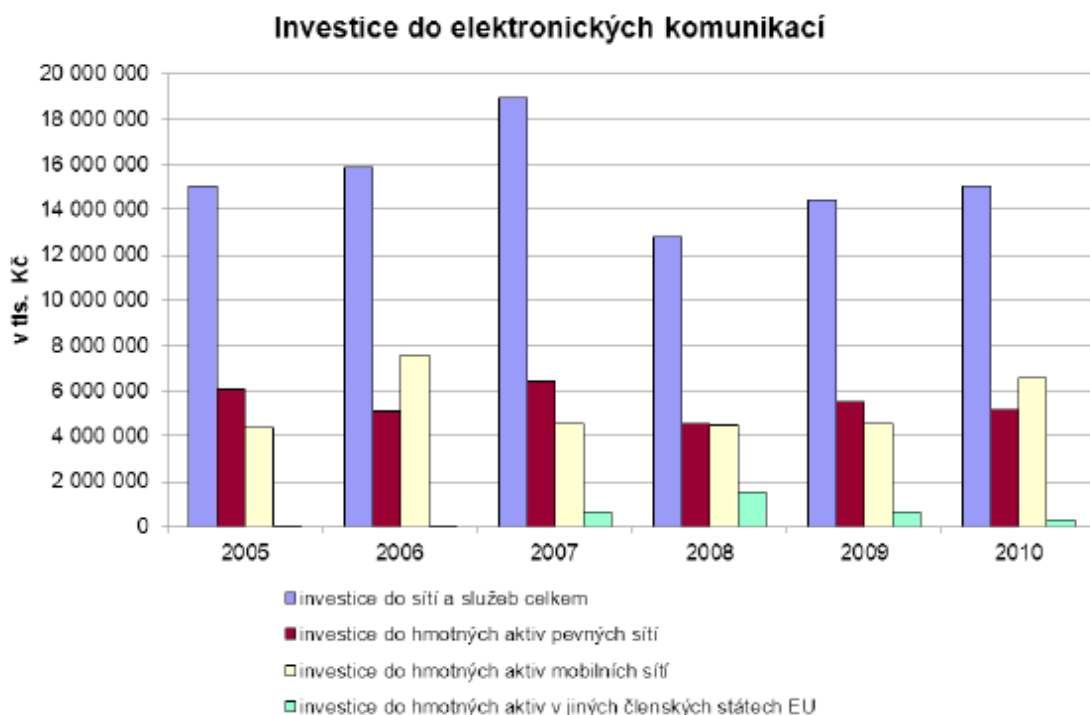
Mimo vydatných zisků a v porovnání se zbytkem světa drahé volání, je třetím následkem nekonkurenčního prostředí i to, že místní operátoři nemají žádný důvod investovat do rozvoje mobilních sítí. Český mobilní trh je (pře)nasycen a operátorům tedy chybí *jakákoli* motivace bojovat o nové zákazníky, ale také nabízet levnější a kvalitnější služby. Není k tomu důvod, když jejich oligopolní přístup vynáší tolik,

INFORMAČNÍ INSTITUT

kolik vynáší. Výsledkem pak je nízká kvalita naší mobilní sítě. Ta je manifestovaná v nepříjemné realitě, kdy čeští operátoři mají druhý nejmenší podíl investic do rozvoje mobilních sítí k tržbám v celé E.U., díky čemuž má ČR nejhorší pokrytí 3G sítí v celé Evropské unii.

Tuto nepříjemnou skutečnost se, ČTÚ opět snaží zakamuflovat tím, když ve své „Zprávě o vývoji trhu za rok 2010“ poskytl velice zavádějící graf (viz níže)³⁵, který doprovodil tímto komentářem:

„V roce 2010 celkové investice do sítí a služeb elektronických komunikací subjektů působících na českém trhu meziročně vzrostly o 4,1 %, až na hodnotu 15,02 mld. Kč. Naopak investice do hmotných aktiv pevných sítí meziročně poklesly téměř o 7,1 %, na hodnotu 5,13 mld. Kč. Nejvyšší dynamiku nárůstu investic v roce 2010 představovaly investice do hmotných aktiv mobilních sítí, které meziročně stouply o 45,0 % na hodnotu téměř 6,57 mld. Kč. V roce 2009 tyto investice vykazovaly meziroční nárůst jen 1,0 %. U investic do hmotných aktiv v jiných členských státech EU došlo k meziročnímu poklesu o 59,5 % na 0,27 mld. Kč, obdobný meziroční pokles (56,4 %) byl zaznamenán i v předchozím roce.“

Zejména pak poslední věta navozuje dojem, že v jiných zemích E.U. se investuje do rozvoje sítě mnohem méně než u nás. To může nepozorného čtenáře jistě zmást,

³⁵ ČTÚ. 2011. „Zpráva o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2010,“ 7. Dostupné na: http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2011/zprava_vyvoj_trhu_ek_2010.pdf. Zvýraznění autorem.

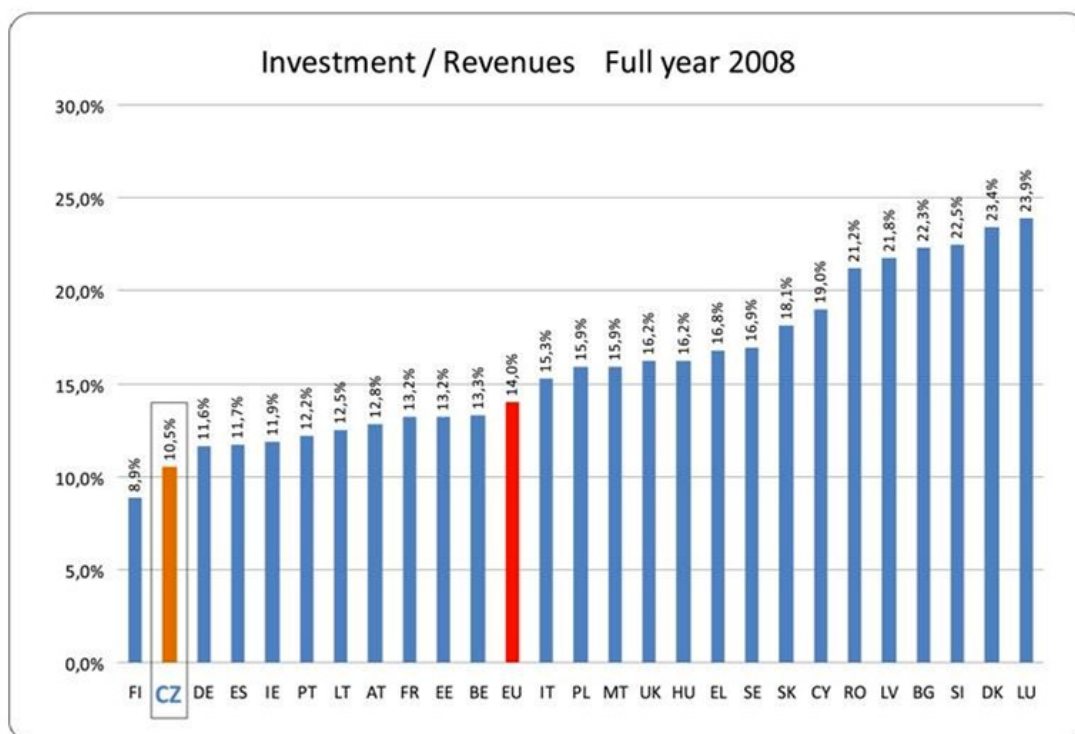
pokud si nepřečte malým písmem napsanou větičku pod grafem, která říká: „Investice do hmotných aktiv v jiných členských státech EU = zahraniční investice českých podniků do dlouhodobého hmotného majetku do sítí a služeb elektronických komunikací v členských zemích EU pořízené v průběhu sledovaného období.“ Jednoduše řečeno, jedná se o investice *českých* operátorů v zahraničí, a ty jsou přirozeně naprosto minimální. ČTÚ tak opět neposkytuje relevantní statistiku o tom, jak v porovnání se zahraničím čeští operátoři investují do rozvoje svých sítí.

Faktem totiž je, že čeští operátoři investují do svých sítí naprosto minimálně. Absolutní čísla samozřejmě nejsou průkazná, proto se standardně používá poměr investic k obratu. Jinými slovy, porovnává se kolik procent ze svých tržeb operátoři investují zpět do rozvoje svých sítí. Při tržbách za provoz v mobilních službách ve výši 74.4 mld. CZK a investicích ve výši 6.57 mld. CZK v roce 2010³⁶, tvoří v českém pojetí *poměr investic k obratu pouze 11.3%*.

Fakt, že je toto číslo velice nízké potvrzuje následující graf, který poměr investic k obratu dává do mezinárodního srovnání, a to v roce 2008³⁷. Čeští mobilní operátoři v tomto roce investovali pouze 10.5%, což není výrazná změna oproti roku 2010. **V mezinárodním srovnání tak v procentuálním vyjádření čeští operátoři investovali druhou nejnižší hodnotu, jež je hluboko pod průměrem E.U.** Jinými slovy, čeští operátoři své horentní zisky neinvestují zpět do rozvoje sítí.

³⁶ ČTÚ. 2011. „Zpráva o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2010,“ 6-7. Dostupné na:
http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2011/zprava_vyvoj_trhu_ek_2010.pdf.

³⁷ Přeček. Pavel. *Auditcom*.

Nízké investice do rozvoje sítí pak musí logicky vést k jejich nízké kvalitě. Malé investice by byly ospravedlnitelné, kdyby česká mobilní síť byla jedna z nejmodernějších v Evropě. Dávalo by pak logický smysl, že v případě, že ČR používá nejlepší mobilní technologie, není důvod do sítě více investovat. Skutečnost je však přesně opačná. **ČR má nejhorší pokrytí 3G sítí v celé E.U.**

Kvalita naší sítě tak není špatná, ale přímo tragická. Číselně vyjádřeno, operátoři sice pokrývali k 31.12.2010 3G sítí okolo 50% obyvatel, ale současně méně než 5% našeho území³⁸. K dnešnímu datu pokrytí sice činí okolo 60%³⁹ obyvatel, což stále činí méně než 10% našeho území⁴⁰. Níže uvedená mapa názorně ukazuje pokrytí 3G

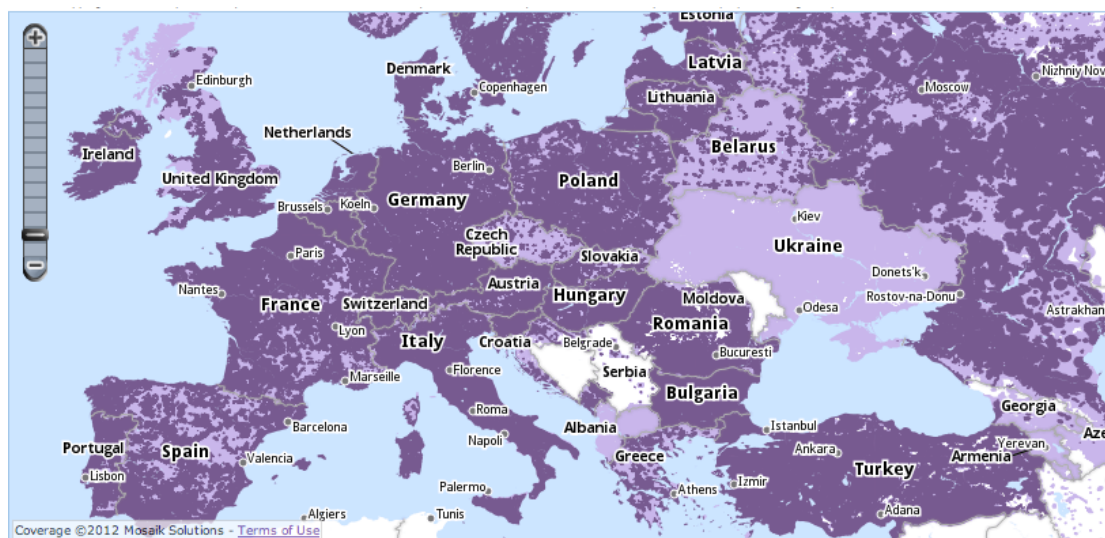
³⁸ ČTÚ. 2011. „Zpráva o vývoji trhu elektronických komunikací se zaměřením na rok 2010,“ 27-28. Dostupné na: http://www.ctu.cz/cs/download/statisticke_udaje/rok_2011/zprava_vyvoj_trhu_ek_2010.pdf.

³⁹ Meravá, Tereza. 2011. „ČTÚ: operátoři pokrývají signálem 3G zanedbatelnou plochu Česka.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/ctu-operatori-pokryvaji-signalem-3g-zanedbatelnou-plochu-ceska-pvx-/mob_operatori.aspx?c=A110923_114542_mob_operatori_mer.

⁴⁰ Pospíšil, Aleš. 2010. „Datová tragédie: 3G není ani na 10 % území.“ *MobilMania.cz*. <http://www.mobilmania.cz/clanky/datova-tragedie-3g-neni-ani-na-10--uzemi/sc-3-a-1317307/default.aspx>.

INFORMAČNÍ INSTITUT

sítí v Evropě na začátku roku 2012⁴¹, kde ČR je na tom v rámci E.U. prokazatelně nejhůře.

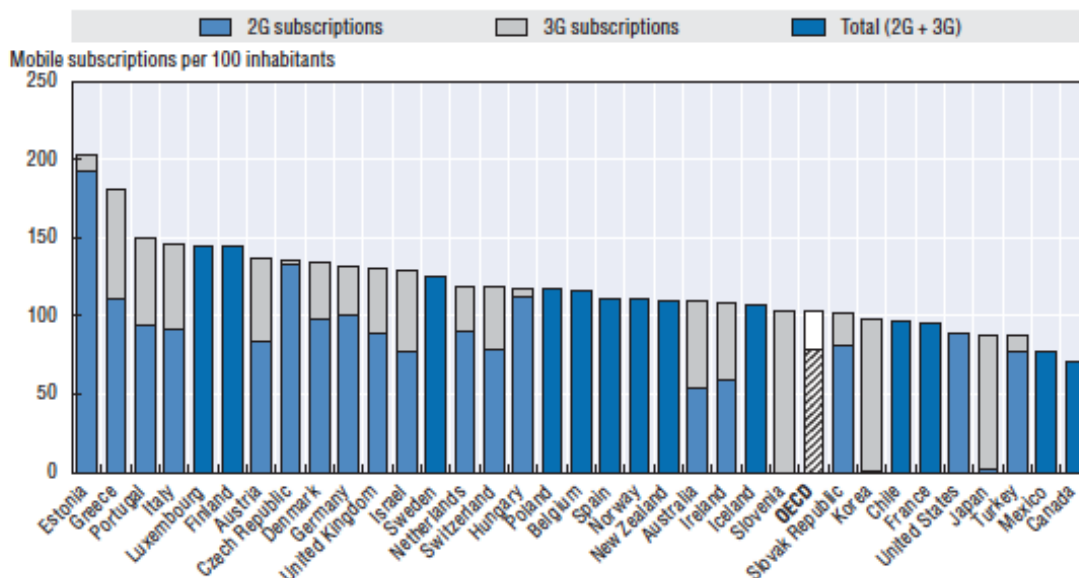

ČR tak drží neslavné prvenství, kdy čeští operátoři do naší *nejhorší* sítě v E.U. investují druhou *nejmenší* částku v celé E.U. Naše zaostalá mobilní síť tak bude ještě ve větší míře zaostávat za jinými evropskými státy. Zejména pak v kontextu neuvěřitelných zisků tuzemských operátorů se vskutku jedná o trestuhodnou situaci.

To má samozřejmě za následek to, že čeští občané nejsou schopni využívat nejmodernější technologie, zejména pak ve formě rychlého internetu. Ten je v dnešní době elementárním předpokladem ekonomickospolečenského rozvoje dané společnosti. Přestože pak ČR má, jak ukazuje následující graf, penetraci mobilních karet ve výši 136% (tedy 136 aktivních SIM karet na 100 obyvatel), tento graf dále ukazuje, že ČR má nejnižší využití 3G technologie v celé E.U.

⁴¹ Mosaik Solutions. 2012. Dostupné na:
<http://client0.cellmaps.com/viewer.html?cov=2&view=intl>

Figure 4.6. Cellular mobile subscriptions per 100 inhabitants, 2009

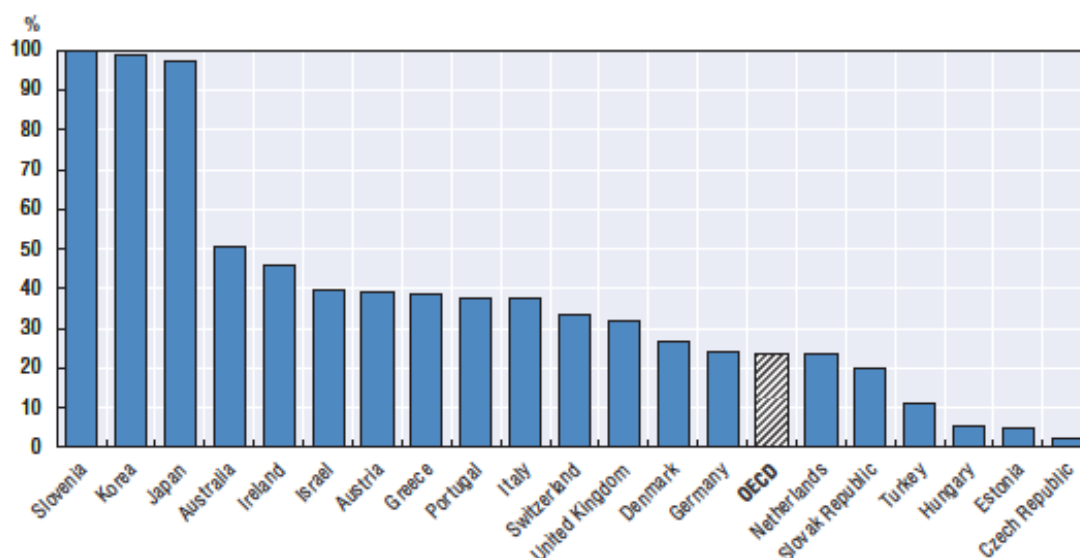

Note: Portugal's 2G data include both 2G and 3G subscriptions.

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932394965>

Na tuto neblahou skutečnost ve větším detailu poukazuje i další graf, který řadí ČR na úplný chvost co se týče procentuálního vyjádření počtu zákazníků používajících 3G sít z celkového počtu aktivních SIM karet. Číselně vyjádřeno se jedná o celkový počet 354 166 zákazníků, kteří využívali v roce 2009 nové 3G sítě.

Figure 4.7. 3G cellular mobile adoption, as a percentage of total subscriptions, 2009

StatLink <http://dx.doi.org/10.1787/888932394984>

ČR tak má nejenže v průměru nejdražších mobilních volání ve vyspělém světě a E.U., ale také má nejhorší pokrytí 3G sítí a druhé nejnižší investice do jejich rozvoje v celé E.U. To má samozřejmě negativní dopad do rozvoje českého hospodářství, ke

kterému rozvoj mobilních datových služeb bezesporu patří. Tuto praxi českých operátorů umožňuje trh mobilních služeb, který je nefunkční.

Nefunkční trh

Není to jenom imunnost českých operátorů vůči hospodářské krizi a jejich nadstandartní marže, jež poukazují na narušené hospodářské prostředí, ale také jejich imunnost vůči změnám struktury jejich nákladů ve formě tzv. terminačních poplatků. Terminační poplatky jsou poplatky regulovány ČTÚ, jež jsou ceny, které operátoři platí za hovory do sítí jiných operátorů. Jedná se jinými slovy o mandatorní náklady operátorů. Snížení těchto nákladů by v plně konkurenčním prostředí mělo vést i ke snížení cen pro konečné zákazníky. To je také důvod, proč Evropská komise dříve tlačila ČTÚ ke snížení těchto poplatků. Národní regulátor až po tlaku Evropské komise⁴² tyto terminační poplatky, jak ukazuje následující tabulka, snížil⁴³:

Datum	Kč/min
leden 2009	1.96
1. únor 2009	2.65
1. červenec 2009	2.65
1. leden 2010	1.96
1. červenec 2010	1.96
1. leden 2011	1.96
1. červenec 2011	1.08
ZMĚNA 2009-11:	-81%

Mezi roky 2009 a 2011 došlo ke snížení terminačních poplatků o skoro celé 2 koruny z 1.96 Kč na 1.08 Kč. Toto snížení nákladů operátorů o 81% se ale projevilo na snížení u cen koncovým zákazníkům jen *minimálně*, ne-li skoro vůbec^{44, 45}. To

⁴² Lodl, Jan. 2009. „Jste drazí, varovala už podruhé EU české operátory. Regulátor zlevnit nechce.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/jste-drazi-varovala-uz-podruhe-eu-ceske-operatory-regulator-zlevnit-nechce-1bb-/mob_operatori.aspx?c=A090914_154940_mob_operatori_lhc.

⁴³ Hanák, Robin. 2011. „Terminační poplatky znovu klesly. Zlevňovat se nebude.“ *Mobilmania.cz*. Dostupné na: <http://www.mobilmania.cz/clanky/terminacni-poplatky-znovu-klesly-zlevnovat-se-nebude/sc-3-a-1315303/default.aspx>.

⁴⁴ Lodl, Jan. 2010. „Operátoři mají nižší náklady, přesto nezlevní ani o halíř. Není prý důvod.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/operatori-maji-nizsi-naklady-presto-nezlevni-ani-o-halir-nevidi-pry-duvod-1rb-/mob_operatori.aspx?c=A100125_160832_mob_operatori_lhc

⁴⁵ Malý, Ondřej. 2011. „Jak náměstek z ČTÚ shořel v České televizi.“ *iHned.cz*. Dostupné na: <http://maly.blog.ihned.cz/mobily/c1-53253390-jak-namestek-z-ctu-shorel-v-ceske-televizi>.

INFORMAČNÍ INSTITUT

připouští i samotný ČTÚ⁴⁶. Snižování terminačních poplatků, které mělo dosáhnout snižování cen pro koncové spotřebitele, tak mělo naprosto zanedbatelný efekt⁴⁷. V plně funkčním konkurenčním prostředí by ke snížení cen pro koncové zákazníky *muselo* dojít. Ne však v ČR. **Nepromítnutí snížení mandatorních výdajů operátorů do cen pro koncové zákazníky potvrzuje, že se u mobilních služeb jedná o narušené tržní prostředí.**

Nefunkční tržní prostředí v ČR dovoluje operátorům mít nejenže nadstandardní zisky, ale také v průměru nejdražších mobilních volání ve vyspělém světě a E.U., nejhorší pokrytí 3G sítí a poměrově druhé nejnižší investice do jejich rozvoje v celé E.U. Český mobilní trh je díky nedostatečné konkurenci narušen a umožňuje místním operátorům oligopolní chování a poškozování českých zákazníků a potažmo tak celého českého hospodářství. Příčinou tohoto stavu je bohužel samotný ČTÚ, který je nefunkční a jehož předseda Pavel Dvořák řádně neplní svou funkci při ochraně spotřebitelů a vytváření konkurenčního prostředí.

⁴⁶ Citace Pavla Dvořáka v: Hron, Michal. 2011. „Šéf ČTÚ: Vysoké ceny jsou důsledkem ochoty českých zákazníků platit je.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/sef-ctu-vysoke-ceny-jsou-dusledkem-ochoty-ceskych-zakazniku-platit-je-1eh-mob_operatori.aspx?c=A110912_174540_mob_operatori_hro.

⁴⁷ Citace Pavla Dvořáka v: Redakce. 2011. „Čeští operátoři účtují firmám až o pětinu méně než soukromníkům, zjistil ČTÚ a chce zvýšit konkurenci.“ *Patria Online*. Dostupné na: <http://www.patria.cz/zpravodajstvi/1966933/cesti-operatori-uctuji-firmam-az-o-petinu-mene-nez-soukromnikum-zjistil-ctu-a-chce-zvysit-konkurenci.html>.

INFORMAČNÍ INSTITUT

III. PŘÍČINA

Nefunkční ČTÚ

Pavel Dvořák účelově neplní svou povinnost

V sekci I. tohoto dokumentu bylo prokázáno, že v ČR je nízká konkurence na trhu mobilních služeb. V sekci II. tohoto dokumentu bylo následně dokázáno oligopolní chování nekonkurujících si operátorů, kteří této situace náležitě využívají a zvyšují si zisky na úkor spotřebitelů. To je zhmotněno ve formě nejen předraženého volání v celém vyspělém světě a E.U., ale také nízkými investicemi do rozvoje sítě a s tím související systematické udržování nejhoršího pokrytí 3G v celé E.U. Kombinace výše uvedených faktorů na poli českého mobilního (ne)trhu nás tak logicky musí dovést k závěru, že někdo selhal ve své zodpovědnosti a neplní správně svou funkci z pomyslného tržního trojlístku *spotřebitel-stát-operátor* a je tak pravou příčinou nekonkurenční situace na trhu mobilních služeb. V této sekci dokumentu bude dokázáno, že za toto narušené tržní prostředí je zodpovědný Český telekomunikační úřad, který selhal při vykonávání jemu zákonem nařízené ochrany českých spotřebitelů, vytváření podmínek pro řádné fungování hospodářské soutěže a vykonávání kontroly v této oblasti. ČTÚ je tak nefunkční a jeho předseda Pavel Dvořák systematicky a účelově neplní svou zákonem uloženou povinnost. Tato sekce dokumentu zmapuje konání Pavla Dvořáka a jím vedeného ČTÚ a prokáže, že v tomto směru neplní svou zákonem nařízenou povinnost.

Každé malé dítě ví, že naprosto esenciální součástí každého *fungujícího* tržního prostředí, a tedy i kapitalismu jako takového, je i fungující *konkurence*. Trh bez konkurence je trhem nefunkčním. Na takovém stavu sice vydělávají firmy, ale trátí spotřebitelé – tedy my všichni. K tomu, zda-li a aby si firmy konkurovali, je však nutno vykonávat *kontrolu*. V této souvislosti, samozřejmě, se můžeme pokusit argumentovat volným trhem, ale žádný trh není bez *jakékoli* kontroly. Trh bez kontroly je chaos a anarchie a výsledkem trhu se *špatnou* kontrolou je právě současná situace mobilních služeb v ČR. *V ČR tím pádem selhala kontrola nad trhem mobilních služeb*.

Český spotřebitel není ten, kdo by měl být v této situaci na vinně. Ano, je pravda, že můžeme – a to zcela podloženě – argumentovat spotřebitelskou servilností českých zákazníků, kteří si chování operátorů nechají líbit. Je to ale pouze alibistická transpozice problému a vůbec není jeho podstatou a už vůbec v něm neleží nalezení správného řešení. Český spotřebitel sice může přejít k jinému, třeba i levnějšímu operátorovi, ale tam lze také očekávat ještě horší služby, jako je pokrytí 3G a další omezilky ve formě účtování po minutách a jiné lsti ve všeobecných obchodních

podmínkách, které se libovolně mění dle nespoutané libovůle operátorů. Český spotřebitel tak nemá faktickou možnost výběru *lepšího* operátora.

Operátoři v tomto směru také nejsou úplně na vinně. Jsou to soukromé společnosti a je jejich *povinností* přinášet svým akcionářům/majitelům zisk. Ačkoli lze pravděpodobně argumentovat, že čeští operátoři jednají ve své cenové politice ve shodě⁴⁸ a svou, i když třeba v tom širším slova smyslu nepsanou dohodou narušují hospodářskou soutěž, není jejich chování *příčinou* v tom pravém slova smyslu tohoto narušeného tržního prostředí. V samotných operátorech tak nakonec neleží ani řešení této situace; operátoři této situace jen náležitě využívají, a to asi tak, jak by to udělal každý.

Zbývá nám tedy tak už jen stát. Vůbec jedním z cílů zřízení státu jako takového je za účelem kontroly. V oblasti elektronických komunikací je tato pravomoc přenesená na národního regulátora (kontrolora) – Český telekomunikační úřad. Ten vykonává (ale lépe řečeno by měl vykonávat) kontrolu nad mobilním trhem. Elementární otázku, kterou si musíme v těchto souvislostech všichni klást, tedy zní: co dělá Český telekomunikační úřad pro potírání oligopolního chování českých operátorů a vynucování si konkurence na narušeném a nefunkčním trhu mobilního volání? *Fakticky nic*. V čele tohoto tažení manifestováno v absenci jakéhokoli *proaktivního* chování ČTÚ je jeho samotný předseda Pavel Dvořák. Způsob, jakým pan Dvořák brání oligopolní chování mobilních operátorů je alarmující. Jeho vehementní prosazování zájmů mobilních operátorů se projevuje nejenom v jeho (ne)činnosti, ale také v jeho veřejné obhajobě prospěchu operátorů.

Pavel Dvořák například neustále omílá svou mantru o tom, že ceny volání jsou v ČR na průměru E.U.⁴⁹ To, jak již bylo prokázáno v sekci **II.** tohoto dokumentu, nemá s realitou nic společného. Předseda ČTÚ se tak neustále odvolává na pomýlené cenové srovnání svého úřadu. To, že někdo udělá špatné nebo nekvalitní cenové srovnání se může stát, ale proč, po té, co toto cenové srovnání všichni odsoudili jako bezvýhradně irelevantní^{50, 51, 52}, jej pan Dvořák neustále opakuje, nelze vysvětlit nikterak jinak, než snahu o ospravedlnění drahého mobilního volání, jež operátorům, logicky, vyhovuje.

⁴⁸ Podle § 3 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže.

⁴⁹ Citace Pavla Dvořáka v: Meravá, Tereza. 2011. „Volání není drahé a Češi nechtěli mobilní internet, tvrdí ČTÚ s operátory.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/volani-neni-drahe-a-cesi-nechteli-mobilni-internet-tvrdil-ctu-s-operatory-11a-/mob_tech.aspx?c=A110322_222247_mob_tech_mer.

⁵⁰ Malý, Ondřej. 2010. „Lide český, nestěžuj si. Voláš levně.“ *iHned.cz*. Dostupné na: <http://maly.blog.ihned.cz/c1-48582090-lide-cesky-nestezuj-si-volas-levne>.

⁵¹ Kamojedov. 2010. „Nastav hlavu, občane, ČTÚ ukul další klín.“ *Výzkumný ústav čar a kouzel*. Dostupné na: <http://vucako.wordpress.com/2010/12/11/nastav-hlavu-obcane>.

⁵² Peterka, Jiří. 2010. „Podle ČTÚ telefonujeme levně, naše peněženky nesouhlasí!“ Dostupné na: <http://www.lupa.cz/clanky/podle-ctu-telefonujeme-levne-nase-penezenky-nesouhlasí>.

Pavel Dvořák dokonce ve své odpovědi v dopise stěžujícím si občanům na relativně drahé mobilní služby odpověděl, že nemá zákonnou *povinnost* provádět mezinárodní cenová srovnání.⁵³ Tato odpověď náležitě ilustruje postoj Pavla Dvořáka k celé problematice: pokud vysloveně a doslovně *nemusí*, tak nekoná; a když už koná, tak s veškerou snahou, aby odvrátil jakýkoli náznak směřující v neprospěch mobilních operátorů, jako je již výše zmíněné cenové srovnání ČTÚ. Zákon ale nemůže nikdy postihnout veškeré aspekty vykonávání exekutivního moci. Pokud tedy zákon v obecné rovině ukládá ČTÚ ochranu spotřebitelů a vytváření podmínek pro řádné fungování hospodářské soutěže⁵⁴, má Pavel Dvořák v tomto směru konat *samostatně* a jako svéprávní osoba. Má činit kroky, které jsou k dosažení tohoto cíle *potřeba* a nikoli vykonávat jen to, co mu výslovně a doslovně zákon ukládá. Vymlouvání se, že jej ho k tomu zákon nenutí, jsou vskutku jen výmluvy.

Dále je například opravdu s podivem, že ve chvíli, kdy je Pavel Dvořák ochoten přiznat, že snížení cen terminačních poplatků pro operátory nevedly k očekávanému snížení cen pro koncové zákazníky tak, jak by měl trh přirozeně reagovat pod tíhou konkurenčního boje, je předseda ČTÚ schopen proklamovat, že české konkurenční prostředí mobilních služeb je v pořádku⁵⁵. A navíc, je nepromítnutí snížení těchto mandatorních nákladů do cen pro spotřebitele schopen naprosto nepochopitelně odargumentovat „základním zákonem tvorby cen – tj. nabídkou a poptávkou“⁵⁶. Jinými slovy, to, že je trh imunní vůči změnám v cenách je zapříčiněno nabídkou a poptávkou. Pavlu Dvořákovi se vskutku podařila postavit základní ekonomické teze na hlavu. Jestli však do „základního zákona tvorby cen“ zahrnul i oligopolní chování, tak v tom má jistě pravdu. Jak totiž bylo demonstrováno v tomto dokumentu, české konkurenční prostředí *není* v pořádku a existuje na něm nízká konkurence. Tržní prostředí je tak *narušené*. Nadstandardní zisky operátorů, nejdražší volání v celém vyspělém světě, druhé nejmenší investice do rozvoje sítí v E.U. a nejhorší 3G sít v E.U. je toho více než důkazem.

Ve chvíli, když už je pan Dvořák dotlačen přiznat, že volání může být v ČR drahé⁵⁷, snaží se předseda tohoto orgánu, jehož smyslem a současně zákonným zadáním je

⁵³ Ginter, Jindřich. 2011. „Na drahé volání a SMS si nestěžujte, nemá to smysl, tvrdí úřad.“ *Novinky.cz*. Dostupné na: <http://www.novinky.cz/finance/246135-na-drahe-volani-a-sms-si-nestezujzte-nema-to-smysl-tvrdi-urad.html>.

⁵⁴ § 4 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

⁵⁵ Citace Pavla Dvořáka v: Meravá, Tereza. 2011. „Volání není drahé a Češi nechtěli mobilní internet, tvrdí ČTÚ s operátory.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/volani-neni-drahe-a-cesi-nechteli-mobilni-internet-tvrdil-ctu-s-operatory-1la-mob_tech.aspx?c=A110322_222247_mob_tech_mer.

⁵⁶ Citace Pavla Dvořáka v: Hron, Michal. 2011. „Šéf ČTÚ: Vysoké ceny jsou důsledkem ochoty českých zákazníků platit je.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/sef-ctu-vysoke-ceny-jsou-dusledkem-ochoty-ceskych-zakazniku-platit-je-1eh-mob_operatori.aspx?c=A110912_174540_mob_operatori_hro.

⁵⁷ Pavel Dvořák v pořadu: *Ekonomika ČT24*. 25.1.2012. „Digital Broadcasting získá práva ke 4. digitálnímu multiplexu.“ *Česká televize*. Dostupné na:

ochrana spotřebitelů, tuto skutečnost ospravedlnit neobstojným argumentem o výši investic operátorů. Jeho oblíbeným argumentem je například to, že operátoři ve své historii proinvestovali 170 miliard korun do rozvoje sítí⁵⁸. Historická suma za celkovou dobu fungování operátorů sice zní líbivě, ale jak bylo prokázáno v sekci II. tohoto dokumentu, není nic dál od pravdy, než fakt, že operátoři mají druhý nejmenší poměr investic k obratu v E.U., díky čemuž má ČR nejhorší pokrytí sítí 3G v celé E.U.

Dalším oblíbeným argumentem pana Dvořáka k ospravedlnění vysokých cen je tvrzení, že český zákazník je vysoké ceny ochoten platit⁵⁹. To přirovnává k vysokým cenám i v jiných oblastech spotřebního zboží. Předseda ČTÚ tím mimo jiné nepřímou přiznává, že konkurence na českém trhu nefunguje. Faktem ale je, že český spotřebitel není ochoten vysoké ceny mobilních služeb platit, ale je k tomu nucen, jelikož nemá možnost jiné volby. Mobilní služby jsou esenciální součástí každého jednotlivce v dnešní společnosti, a v situaci, kdy na trhu fungují tři operátoři, kteří si nekonkurují ani cenou a ani kvalitou služeb a zejména pak v kombinaci s nečinností ČTÚ v ochraně spotřebitele a vytváření podmínek pro řádné fungování hospodářské soutěže, jež vydává spotřebitele na pospas nespoutaným změnám všeobecných obchodních podmínek a jiných nekalých praktik ze strany operátorů, nemá zákazník fakticky možnost svobodné volby. Mimo to, slyšet z úst předsedy ČTÚ, jež má ty nástroje ke zvýšení konkurence na trhu mobilních služeb, že za tuto situaci můžou spotřebitelé, je vskutku neuvěřitelné. Pan Dvořák tak buď nechápe smysl a funkci svého úřadu, a nebo se snaží účelově přenést zodpovědnost na někoho jiného. To by sice mohlo racionálně vysvětlit jeho flagrantní pasivitu v ochraně spotřebitelů, ale v obou případech Pavel Dvořák nemůže setrvat v čele národního regulátora.

Ostatně výskyt oligopolu v mobilních službách překvapivě připustil právě i dlouholetý zastánce teze o plně konkurenčním prostředí mobilních služeb v ČR Pavel Dvořák, když jej nazval oligopolem, který vzniká „zcela přirozeně“⁶⁰. Není zcela jasné, co je myšleno tím, že vzniká přirozeně, snad jen to, že vzniká přirozeně v prostředí bez kontroly. V tom má jistě pan Dvořák pravdu, ačkoli to znamená bez kontroly, která by měla přicházet právě ze strany ČTÚ. Ještě zarážející je však

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095417821-ekonomika-ct24-a-studio-burza/212411058020125-ekonomika-ct24>.

⁵⁸ Citace Pavla Dvořáka v: Meravá, Tereza. 2011. „Volání není drahé a Češi nechtěli mobilní internet, tvrdí ČTÚ s operátory.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/volani-neni-drahe-a-cesi-nechteli-mobilni-internet-tvrdil-ctu-s-operatory-11a-/mob_tech.aspx?c=A110322_222247_mob_tech_mer.

⁵⁹ Citace Pavla Dvořáka v: Hron, Michal. 2011. „Šéf ČTÚ: Vysoké ceny jsou důsledkem ochoty českých zákazníků platit je.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/sef-ctu-vysoke-ceny-jsou-dusledkem-ochoty-ceskych-zakazniku-platit-je-1eh-/mob_operatori.aspx?c=A110912_174540_mob_operatori_hro.

⁶⁰ Citace Pavla Dvořáka v: Meravá, Tereza. 2011. „Volání není drahé a Češi nechtěli mobilní internet, tvrdí ČTÚ s operátory.“ Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/volani-neni-drahe-a-cesi-nechteli-mobilni-internet-tvrdil-ctu-s-operatory-11a-/mob_tech.aspx?c=A110322_222247_mob_tech_mer.

v tomto kontextu fakt, že s oligopolním chováním operátorů během svého několikaletého předsedování nic neudělal. A když už se k nějakému kroku, který šel proti zájmu operátorů, odhodlal, tak jedinečně pod tlakem z venčí, zejména pak Evropské unie. Ale i těmto rozhodnutím se snažil všemocně zabránit.

Když například Evropská komise vyzvala ČTÚ ke snížení terminačních poplatků mezi operátory, které v zemích s fungující konkurencí přináší nižší ceny pro konečné zákazníky, reagoval úřad tím, že trvá na svém původním rozhodnutí – t.j. ponechání vysokých poplatků za terminaci a tedy i důvod pro ponechání drahého volání v ČR.⁶¹ Ve chvíli, kdy Evropská komise upozornila, že se jí nelíbí, že operátoři účtují nikoli po vteřinách, ale po minutách⁶², ČTÚ tato problematika očividně nezajímala. Do této chvíle se jí nikterak nezabýval a neřeší ji. V případě, že by ČTÚ řádně fungoval, nikdy by tento druh změny tarifikace nedopustil. Ta totiž operátorům zajišťuje v průměru o 24% vyšší příjmy za hovory. Možnost změny tarifikace bez důsledků tak pouze dokresluje skutečnost o nefunkčním tržním prostředí v ČR. A když začala Evropská komise uvažovat o zavedení tzv. funkční separace, byl ČTÚ vehementním odpůrcem tohoto nástroje⁶³. Opravdu smutná vizitka pro Pavla Dvořáka a Českou republiku v E.U.

Je to právě Pavel Dvořák, který nemá příliš daleko k proaktivnímu omezování konkurence. To udělal v roce 2009, kdy uvolněné frekvence v pásmu 900 MHz nabídl stávajícím operátorům místo toho, aby je nabídl novým potencionálním zájemcům. Pavel Dvořák tak učinil, aby zabránil vstupu na trh čtvrtému operátorovi, a tedy náhodou nepodpořil zvýšení konkurenčního prostředí v ČR. Aplikoval tedy naprosto opačný postup než mu ukládá zákon ve vytváření podmínek pro „řádné fungování hospodářské soutěže“. K tomu by čtvrtý operátor jistě přispěl⁶⁴. Pan Dvořák argumentuje, že mu nebyl znám nikdo, kdo by měl o uvolněné frekvence zájem, ale to lze asi těžko zjistit, když neudělal žádnou oficiální veřejnou nabídku. Jestli ke zvýšení konkurence povede i nedávno oznámený záměr vpustit tzv. „virtuální operátory“ do stávajících mobilních sítí nebo aukce uvolněných frekvencí v pásmu 800 MHz není díky ještě nedefinované implementační politice ČTÚ v tuto chvíli jasné. Navíc,

⁶¹ Lodl, Jan. 2009. „Jste drazí, varovala už podruhé EU české operátory. Regulátor zlevnit nechce.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/jste-drazi-varovala-uz-podruhe-eu-ceske-operatory-regulator-zlevnit-nechce-1bb-/mob_operatori.aspx?c=A090914_154940_mob_operatori_lhc.

⁶² ČTK, hro. 2008. „Evropská komise zvažuje další regulaci. Chce účtování po sekundách.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/evropska-komise-zvazuje-dalsi-regulaci-chce-uctovani-po-sekundach-10m-/mob_operatori.aspx?c=A080828_161552_mob_operatori_hro.

⁶³ Lodl, Jan. 2010. „EU nařizuje: konec tříletých smluv a falešných slibů.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/eu-narizuje-konec-triletych-smluv-a-falesnych-slibu-operatoru-p7j-/mob_tech.aspx?c=A100312_172619_mob_tech_lhc.

⁶⁴ Podobně jako ve Francii: Pospíšil, Aleš. 2012. „4. operátor způsobil ve Francii revoluci.“ *MobilMania.cz*. Dostupné na: <http://www.mobilmania.cz/clanky/4-operator-zpusobil-ve-francii-revoluci/sc-3-a-1319344/default.aspx>.

existuje podezření, že Pavel Dvořák vypíše podmínky tak, aby současní operátoři uvolněné frekvence zabrali pro sebe a zabránili tak vstupu konkurence na trh,⁶⁵ čemuž napovídají i jeho veřejná vyjádření, kde zdůrazňuje stejné podmínky pro všechny, tedy i současné operátory⁶⁶. Není to ovšem žádná novinka. Negativní přístup k novému operátorovi a zvýšení tak konkurence na poli mobilních služeb zastává Pavel Dvořák ve svých veřejných vyjádřeních již dlouhodobě^{67, 68}. Šéf ČTÚ tak systematicky a efektivně brání zvyšování konkurence v ČR, ačkoli je jeho zákonnou povinností činit pravý opak.

Jednou z dalších oblíbených výmluv a výslovných lží Pavla Dvořáka je že nemá nástroje, jak donutit operátory ke konkurenci nebo jak ceny regulovat. Dokonce prohlásil, že ČTÚ není cenový orgán!⁶⁹ Bohužel, toto nelze označit jinak, než jako bohapustou lež a měl by být odvolán buď za lhání, nebo neznalost zákona, kterým se má řídit. Snad jen za všechny, zde jedna citace jednoho odstavce § 57 s názvem „Uplatnění regulace cen“ zákona o elektronických komunikacích: „V případě, že analýza relevantního trhu pro koncové uživatele podle § 51 prokáže, že tento trh není efektivně konkurenční [...], je Úřad oprávněn uplatnit regulaci cen na tomto relevantním trhu vydáním rozhodnutí o ceně.“⁷⁰ Asi těžko lze argumentovat, že ČTÚ není cenový orgán, když může regulovat ceny.

Regulace cen není jediným nástrojem ČTÚ k vytváření podmínek pro efektivní konkurenci⁷¹, ale i k té je zapotřebí jistý proces. Ten začíná definicí daného relevantního trhu, na jehož základě se provede analýza relevantních trhů⁷², jehož závěrem pokud je, že trh není efektivně konkurenční, určí podniky s významnou tržní silou a tento trh může být cenově regulován. ČTÚ analýzu trhu mobilních služeb (tzv. originace ve veřejných mobilních telefonních sítích, tehdy označenou jako trh č. 15) kdysi měl. Pavel Dvořák tři měsíce po nástupu do své funkce v roce 2006 tento trh

⁶⁵ Nechceme předražené volání. 2012. „Skončí aukce katastrofou?“ Dostupné na:

<http://predrazenevolani.blogspot.com/2012/01/skonci-aukce-katastrofou.html>.

⁶⁶ Pavel Dvořák v: Novotný, Pavel, P. 14.2.2012. „Startuje hra o rychlý mobilní internet i nového operátora“ a „Hlavní je rychlý internet.“ *MF Dnes*.

⁶⁷ Lodl, Jan. 2008. „První virtuální operátor dorazí do Česka již v letošním roce. Možná.“ *Mobil.cz*. Dostupné na: http://mobil.idnes.cz/prvni-virtualni-operator-dorazi-do-ceska-jiz-v-letosnim-roce-mozna-1fe-/mob_operatori.aspx?c=A080926_132554_mob_operatori_lhc.

⁶⁸ Pavel Dvořák v pořadu: Ekonomika ČT24. 25.1.2012. „Digital Broadcasting získá práva ke 4. digitálnímu multiplexu.“ *Česká televize*. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095417821-ekonomika-ct24-a-studio-burza/212411058020125-ekonomika-ct24>.

⁶⁹ Pavel Dvořák v pořadu: Ekonomika ČT24. 25.1.2012. „Digital Broadcasting získá práva ke 4. digitálnímu multiplexu.“ *Česká televize*. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10095417821-ekonomika-ct24-a-studio-burza/212411058020125-ekonomika-ct24>.

⁷⁰ § 57 odst. 2 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Zvýrazněno autorem.

⁷¹ § 51 odst. 5, 6, 7 a 12 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

⁷² Podle § 51 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

uznal za „efektivně konkurenční“⁷³ a definici tohoto trhu proto v roce 2008 úplně zrušil.⁷⁴ Trh mobilního volání tak v českém prostředí jako kdyby neexistoval. Pan Dvořák dnes argumentuje, že definování tohoto trhu není potřebné, jelikož na tomto trhu je řádná hospodářská soutěž. Není ovšem vůbec jasné, jak může Pavel Dvořák dojít k závěru, že trh mobilních služeb je konkurenční, když tento trh již nemá vůbec definován a tedy neprovádí ani jeho analýzu. Opět to totiž spíše vypadá tak, že Pavel Dvořák účelově *nechce* definovat relevantní trh mobilních služeb, protože by tak jako my došel k nevyhnutelnému závěru, že trh mobilních služeb *není* efektivně konkurenční. Na základě tohoto závěru by pak totiž musel jednat, a to přinejmenším a opětovně na nátlak ze strany E.U., čemuž chce, jak je vidno, ze všech sil zabránit. Nejspíš to vypadá, že zákonodárce bude muset speciálně pro pana Dvořáka doslovně do zákona vepsat povinnost, aby tuto analýzu zpracoval.

Podstatné ale je i to, že není iniciativy Pavla Dvořáka, která by vedla k ochraně zájmů spotřebitelů. Na stránkách ČTÚ není funkční srovnávač tarifů, který by zákazníkům přehledně umožnil využít nejlevnějšího operátora.⁷⁵ Předseda ČTÚ nepořádá žádné tiskové konference, kdy by bušil do stolu a říkal, jak s operátory zatočí, jak zarazí změny všeobecných obchodních podmínek poškozující konečné spotřebitele, jak zvýší konkurenci na trhu, nebo jak dosáhne snížení cen volání. Místo toho jsme svědky hry na mrtvého brouka, systematickému zabraňování vstupu nové konkurence, veřejnému ospravedlňování přemrštěných cen a zisků operátorů a posluchači o neuvěřitelné kvalitě naší sítě a neskutečných investicích do ní. I kdyby teoreticky byla pravda, že naše ceny jsou na úrovni průměru E.U., nic to nemění na faktu, že i přes to by předseda ČTÚ měl aktivně přispívat k *dalšímu* snižování cen; i ceny na průměru E.U. nejsou důvodem k otevřené nečinnosti.

Nezájem Pavla Dvořáka o ochranu spotřebitelů je následně manifestován v jeho lhostejnosti vůči mocenskému nástroji operátorů ve formě tzv. všeobecných obchodních podmínek. Všeobecné obchodní podmínky operátorů se v průběhu několika let staly prostředkem, jak měnit zadání již podepsané smlouvy dle jejich libovůle. Zákazník, který pak podepisuje smlouvu s operátorem, tak fakticky podepisuje úmluvu, že se podvolí podmínkám, které se mohou kdykoli a jakkoli změnit. To se potom rovná podpisu bílého šeku – bohužel však v neprospěch spotřebitelů. ČTÚ, jehož zákonnou povinností je ochrana spotřebitele, v této problematice nekoná zhola nic. Jak je jinak možné, že ČTÚ nezasáhne ve chvíli, kdy

⁷³ ČTÚ. 2006. „Opatření obecné povahy č. OOP/15/06.2006-23.“

⁷⁴ ČTÚ. 2008. „Opatření obecné povahy č. OOP/1/02.2008-2, kterým se stanoví relevantní trhy v oboru elektronických komunikací, včetně kritérií pro hodnocení významné tržní síly“. Dostupné na: http://www.ctu.cz/cs/download/analyza-relavantnich-trhu/OOP_01_02_2008_2.pdf.

⁷⁵ Malý, Ondřej. 2011. „Chcete bojovat proti předraženým operátorům? Udělejte srovnávač tarifů, vyzývá úřad poslance.“ *iHned.cz*. Dostupné na: <http://byznys.ihned.cz/c1-53598300-chcete-bojovat-proti-predrazenym-operatorum-udelejte-srovnovac-tarifu-vyzyva-urad-poslanec>.

například společnost T-Mobile nabízela neomezený tarif a po té, co společnost zjistila, že se jí zase tak nevyplatí, změnil všeobecné obchodní podmínky, kterými si diktuje, že při provolání více než 300 minut může minuty provolané nad tento limit zákazníkovi naúčtovat⁷⁶. Společnost T-Mobile asi nebude chtít považovat tarif s omezením na 300 minut za neomezený. A jestli ano, pak je to exemplární příklad klamání spotřebitele⁷⁷, i když už asi ne pro ČTÚ. Stejný případ byl zaznamenán i u společnosti Vodafone. Dále pak například společnost Telefonica O2 se u své předplacené karty rozhodla snížit datový limit (tzv. FUP) z 500 na 100 MB⁷⁸, a to bez jakéhokoli upozornění, čímž pravděpodobně porušila zákon⁷⁹. Ze strany ČTÚ slyšíme jen zlověstné mlčení. FUP se stal jedním z dalších nástrojů, jak šdit zákazníky. Do této kategorie také patří automatické prodlužování smluv, které bylo zaznamenáno ze strany společností O2 a T-Mobile, jehož účelem je si zákazníka nadobro uvázat.⁸⁰ Podobných příkladů, kdy jsou všeobecné obchodní podmínky využívány k změnám podmínek jednoznačně v neprospěch zákazníků, by se dala nalézt celá řada.

Do této kategorie spadá i umožnění ČTÚ změny tarifikace ze způsobu po první provolané minutě po vteřinách (60+1) na účtování po celých minutách (60+60). Náměstek Pavla Dvořáka Marek Ebert se dokonce pokusil tvrdit, že změna tarifikace nemá na konečný účet zákazníka žádný vliv!⁸¹ To je samozřejmě holý nesmysl, jehož absurdnost tady ani není potřeba rozvádět. Jenom pro připomenutí, je spočítáno, že tento druh tarifikace umožňuje operátorům navýšení koncového účtu o 24%⁸². Když na tuto praxi přišla Evropská komise, vydala rozhodnutí, kterým alespoň u roamingu učinila tarifikaci po minutách přítrž a nařídila tarifikaci po prvních třiceti vteřinách po vteřinách (30+1).⁸³ ČTÚ, který má regulaci trhu v ČR na starosti, tato praxe očividně nevdá; vůbec se jí vůbec nevěnuje. Paradoxně tak nastává situace, kdy je způsob

⁷⁶ Aleš, Pospíšil. 2010. „T-Mobile nabízel neomezený tarif. Ted' chce doplatky.“ *Mobilmania.cz*. Dostupné na: <http://www.mobilmania.cz/clanky/t-mobile-nabizel-neomezeny-tarif-ted-chce-doplatky/sc-3-a-1125200/default.aspx>.

⁷⁷ Podle § 8 odst. 2 zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele.

⁷⁸ Nechceme předražené volání. 2012. „02 snižuje FUP – žádej vrácení peněz.“ Dostupné na: <http://predrazenevolani.blogspot.com/2012/02/o2-snizuje-fup-zadej-vraceni-penez.html>.

⁷⁹ Nechceme předražené volání. 2012. „02 porušila zákon 127/2005 Sb.“ Dostupné na: <http://predrazenevolani.blogspot.com/2012/02/o2-porusil-zakon-1272005-sb.html>.

⁸⁰ Pospíšil, Aleš. 2012. „Automatické prodlužování smluv: uvázat a nepustit.“ *Mobilmania.cz*. Dostupné na: <http://www.mobilmania.cz/clanky/automaticke-prodluzovani-smluv-uvazat-a-nepustit/sc-3-a-1319444/default.aspx>.

⁸¹ Marek Ebert v: Hyde Park. 18.10.2011. „Marek Ebert, náměstek Rady Českého telekomunikačního úřadu“. *Česká televize*. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10252839638-hyde-park-ct24/211411058081018-hyde-park>.

⁸² Body of European Regulators for Electronic Communications.

⁸³ European Commission. „EU Roaming Regulation clears final hurdle: Council paves way for cheaper roaming prices as of 1 July.“ Dostupné na: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/880>.

tarifikace regulován při roamingu v jiných státech E.U., ale již ne u vnitrostátních hovorů.

Každý soudný člověk tak musí dojít k nezvratnému závěru, že předseda ČTÚ, který by měl ve svém chování na prvním místě vždy hájit zájmy českých spotřebitelů, by se výše uvedeného chování nikdy nedopustil. Pavel Dvořák nekoná kroky k ochraně spotřebitele a ani ke zvyšování konkurence na trhu. **Národní regulátor tak pod taktovkou Pavla Dvořáka jednoznačně řádně nevykonává svou zákonem udělenou funkci.** Na tento stav našťastí pamatuje náš trestní řád⁸⁴. Jedná se konkrétně o § 329 o „zneužití pravomoci úřední osoby“ a § 330 o „maření úkolů úřední osoby z nedbalosti“.⁸⁵ Rozdíl mezi zneužitím pravomoci a maření úkolů z nedbalosti leží v tom, jestli je konání dané úřední osoby účelové. V případě, že by Pavel Dvořák jednal z neznalosti a omylem – o čemž lze, jak bylo v této sekci prokázáno, objektivně pochybovat – byl by aplikován § 329. Ten stanoví, že pokud úředník z nedbalosti způsobí jinému (t.j. mobilnímu operátorovi) prospěch velkého rozsahu (což zisky mobilních společností jsou), může být potrestán až pěti lety odnětí svobody. § 330 je na druhou stranu při účelovém jednání zcela nesmlouvavý, když ukládá odnětí svobody až na délku dvanácti let. *Systematické neplnění zákonných povinností vyplývajících z pravomocí Pavla Dvořáka, jakožto předsedy ČTÚ, jež by měly vést k ochraně spotřebitelů a vytváření podmínek pro řádnou hospodářskou soutěž, nás vede k nevyhnutelnému závěru, že na jeho práci v čele ČTÚ by mohl být aplikován § 329 odst. 3 trestního zákoníku⁸⁶ se sazbou odnětí svobody na pět až dvanáct let.*

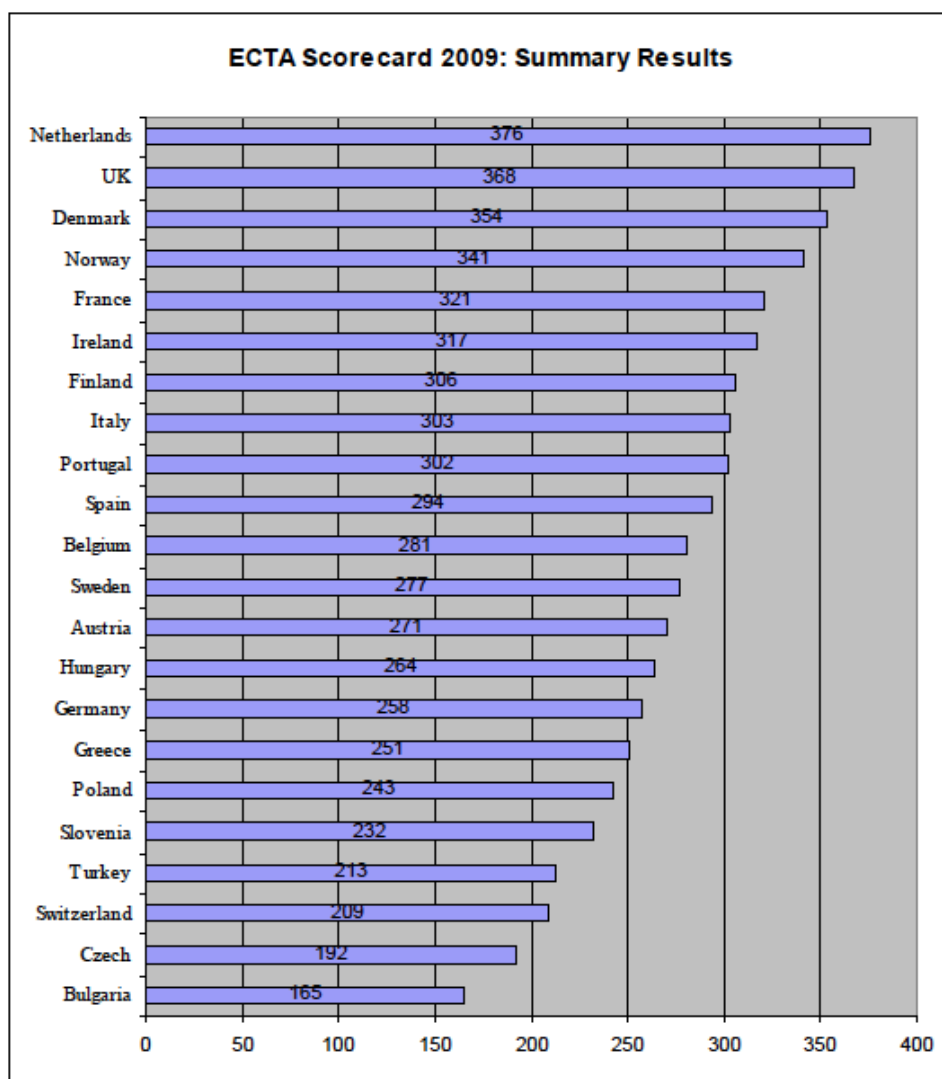
Na špatné fungování ČTÚ ostatně upozorňuje i hodnocení Evropské konkurenční telekomunikační asociace⁸⁷. *V hodnocení 22 evropských telekomunikačních regulátorů se ČTÚ umístil na druhém nejhorším místě. S horším skóre se umístil již jen bulharský regulátor. Český regulátor tak v hodnocení získal 192 bodů z 400 možných. Výsledky umístění regulátorů ukazují následující tabulka:*

⁸⁴ Pokorný, Pavel. 2012. „Síla paragrafu 330: Kdo bude mít odvahu stát se úřední osobou?“ *Česká pozice*. Dostupné na: <http://www.ceskapozice.cz/domov/pravo-bezpecnost/sila-paragrafu-330-kdo-bude-mit-odvahu-stat-se-uredni-osobou>.

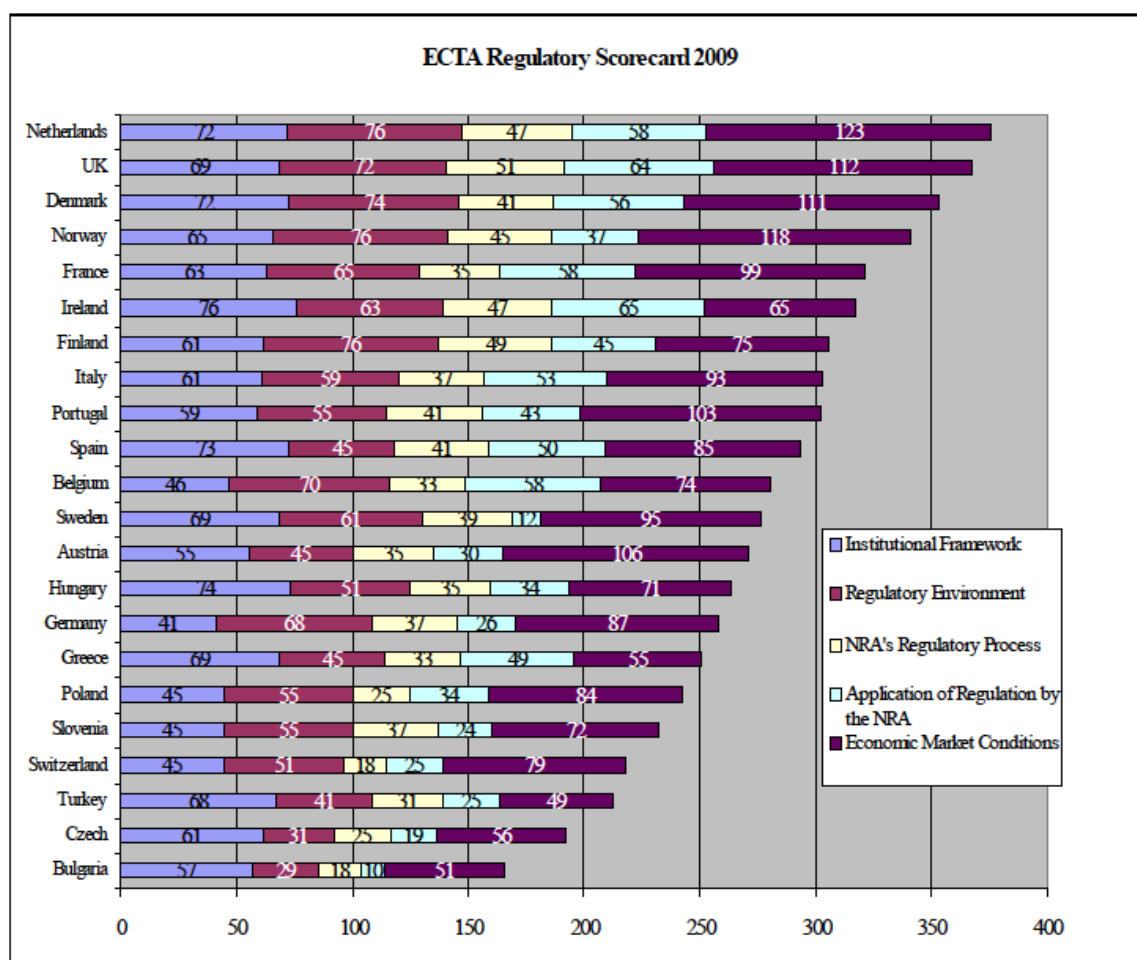
⁸⁵ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

⁸⁶ Odst. 1 § 329, pro tento případ konkrétně písm. c), sice hovoří o „nesplnění povinnosti vyplývajících z její pravomoci“, ale to se vztahuje spíše na pochybení úřední osoby v jednotlivosti a nikoli na systematická pochybení. Šlo by ještě uvažovat o aplikaci odst. 2 § 329, pro tento případ také konkrétně písm. c), které stanovuje odnětí svobody na tři až deset let, „způsobí-li takovým činem vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy,“ tedy ČTÚ. Opět se ale spíše jedná sice o vážnou, avšak *jednotlivou* poruchu v činnosti ČTÚ, nikoli však o systematické neplnění své zákonem dané povinnosti tak, jako v případě Pavla Dvořáka. Systematické neplnění povinností vyplývajících z pravomocí Pavla Dvořáka nás vede k jasnému závěru, že v jeho případě by musel být aplikován jedině odst. 3 § 329.

⁸⁷ European Competitive Telecommunication Association. 2010. „Regulatory Scorecard 2009.“ Dostupné na: http://www.ectaportal.com/en/upload/Scorecards/Regulatory_Scorecard_2009/ECTA%20Regulatory%20Scorecard%20Report%202009.pdf.

Zajímavé na tomto hodnocení je i také detailnější rozdělení hodnocení do 5 užších kritérií. Umístění českého regulátora v nich nám napomůže upřesnit, kde přesně leží jádro problému oligopolního prostředí v ČR. Evropská konkurenční telekomunikační asociace rozděluje své hodnocení do těchto 5 kategorií: a) institucionální rámec; b) regulatorní prostředí; c) regulatorní proces národního regulátora; d) aplikace regulace národním regulátorem; e) ekonomické tržní podmínky. Graf uveden níže poukazuje na výsledky v jednotlivých kategoriích.

Je očividné, že co se týče institucionálního rámce – tedy našich zákonů – je ČR na průměru hodnocených zemí. Je nutné podotknout, že ačkoli se ČTÚ podílí na tvorbě zákonů v oblasti telekomunikací, je to zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu, které tyto zákony vytváří, a ty pak schvaluje, popřípadě i upravuje český parlament. V této oblasti se jedná zejména o zákon o elektronických komunikacích⁸⁸, který je i dle našeho hodnocení relativně kvalitní, ačkoli k některým zlepšením by jistě mohlo dojít⁸⁹. ČTÚ je tak v této oblasti pouze vykonavatelem schválených legislativních nařízení. Zákon sice dává ČTÚ pravomoc vydávat podzákonné vyhlášky, ty jsou však ale obsaženy v ostatních hodnocených kategoriích, které zahrnují faktickou implementaci těchto zákonů. Jinými slovy, *paradoxně jediná kategorie dle tohoto hodnocení, kde český regulátor není na samém chvostu, je ta, ve které má nejmenší pravomoc.*

⁸⁸ Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích.

⁸⁹ Zákon o elektronických komunikacích je v ochraně spotřebitele mnohem kvalitnější než například analogický energetický zákon (zákon č. 458/2000 Sb.). Ačkoli ERÚ i ČTÚ fungují špatně, ČTÚ, na rozdíl od ERÚ, není nezávislý orgán a je ve výkonu své moci fakticky podřízen vládě. Transformace postavení ČTÚ na nezávislý orgán by jistě nebyla samospasná, ale určitě by přinesla ke zlepšení fungování tohoto orgánu.

Jsou to právě ty kategorie, které mají co dočinění s aplikací zákonů v oblasti telekomunikací, kde český regulátor pokulhává. Ve těchto zbylých čtyřech měřených kategoriích, je jeho hodnocení hluboko pod průměrem: V regulatorním prostředí skončil ČTÚ jako *2 nejhorší*, v regulatorním proces národního regulátora jako *3-4 nejhorší*, v aplikaci regulace národním regulátorem jako *2 nejhorší* a v kategorii ekonomické tržní podmínky se umístil jako *3 nejhorší* ze všech 22 měřených zemí. Hodnocení tak poukazuje na skutečnost, že příčina oligopolního prostředí v českých mobilních službách neleží ve špatných zákonech, na které se ČTÚ s oblibou vymlouvá⁹⁰, ale ve fakticky špatné implementaci a kontrolní *praxi* českého regulátora. To je to, co jej řadí na samý chvost těchto evropských orgánů. Výmluva ČTÚ na nedostatečné zákony má co dočinění v obecnější rovině s pasivním chováním tohoto úřadu a jeho nechutí cokoli řešit. Krčit rameny a vzdychat nad nedostatečnou legislativou je přeci jenom jednodušší, než využít svého formálního postavení a skrze média a veřejné mínění *tlačit* na operátory nebo parlament zde ke snížení cen a tam k přijetí jistých opatření.

Český telekomunikační úřad je tak oním viníkem, který selhal ve své odpovědnosti při neřešení oligopolního chování nekonkurujících si operátorů a je fakticky tedy i příčinou tohoto narušeného tržního prostředí. Z jeho strany nelze očekávat, že by se postavil za zájmy českých spotřebitelů. Správně fungující telekomunikační úřad by totiž nikdy nepoužil mylné mezinárodní srovnání cen, neadoptoval klamavou argumentaci o snižujících se cenách průměrného volání, nepoužíval zavádějících a nebo vůbec žádné grafy o investicích do rozvoje sítí a nikdy by nedovolil změnu tarifkace na celé minuty a všeobecných podmínek poškozující spotřebitele. Ti, kdo tak z důvodu zanedbávání jeho primární povinnosti ochrany spotřebitelů, jsou to právě tito spotřebitelé, jež z důvodu nedůslednosti ČTÚ trpí. Není to tedy zejména o tom, co ČTÚ dělá, ale spíše o tom, co *nedělá*. Nejedná se zde o selhání trhu v oblasti mobilního volání, ale o nefunkčnost českého regulátora, který na trhu nevynucuje konkurenci. Toto nepřípustné chování nahrává do kapes operátorům, kteří v tichosti pasivnímu přístupu českého regulátora přitakávají. ČTÚ tak neplní svou funkci a jeho dlouholetý předseda Pavel Dvořák systematicky a účelově neplní svou zákonem uloženou povinnost. Vláda ČR proto musí přistoupit ke krokům, které povedou k nápravě.

⁹⁰ Podobně jako český Energetický regulační úřad.

INFORMAČNÍ INSTITUT

V. ŘEŠENÍ

Úkoly pro vládu ČR

Snížení cen mobilních služeb

V sekci **I.** byla prokázána nízká konkurence na trhu mobilních služeb. V sekci **II.** bylo dokázáno oligopolní chování nekonkurujících si operátorů. V sekci **III.** byl za příčinu tohoto stavu označen Pavel Dvořák, který řádně neplní svou funkci. Proto logicky následuje i řešení této situace, a to ve formě úkolů pro vládu ČR. Konečným cílem těchto úkolů je pak snížení cen pro koncové zákazníky, a to s pomocí zvýšení ochrany spotřebitele a konkurence na poli mobilních služeb.

ČTÚ je dle současné právní úpravy podřízen vládě ČR, konkrétně pak ministerstvu průmyslu a obchodu, které má oblast telekomunikací na starosti. Některé pravomoci, zejména pak odvolávání a jmenování předsedy a posílání zákonů do parlamentu, sdílí ministerstvo s vládou, proto jsou úkoly směřovány k vládě v tom širším slova smyslu, jelikož je tím míněno i právě toto ministerstvo. Cílem předložených úkolů je představit vládě ČR a ministerstvu průmyslu a obchodu úkoly, které povedou k nápravě oligopolního chování mobilních operátorů tím, že dojde ke snížení cen mobilních služeb pro konečné spotřebitele v ČR, což bude mít i pozitivní efekt pro naši konkurenceschopnost.

ÚKOLY PRO VLÁDU ČR:

- 1. Bezodkladně odvolat předsedu ČTÚ Pavla Dvořáka.**
- 2. Jmenovat zodpovědnou osobu do čela ČTÚ.**
- 3. Vytvořit podmínky pro vstup nového konkurenta.**
- 4. Zpracovat analýzu relevantních trhů na poli mobilních služeb.**
- 5. Tlačit na operátory na snížení cen.**
- 6. Ustanovit povinnosti schvalovat změny obchodních podmínek operátorů ze strany ČTÚ.**
- 7. Ustanovit povinnost operátorů účtovat po vteřinách.**
- 8. Přijmout opatření vedoucí ke sjednocení cen za mobilní služby pro české zákazníky v rámci skupiny na území E.U.**
- 9. Vyvinout tlak na Evropskou komisi pro sjednocení cen za mobilní služby na celém území E.U.**
- 10. Změnit postavení ČTÚ tak, aby byl nezávislý orgán.**
- 11. Ustanovit zákonem některé nové povinnosti a pravomoci pro ČTÚ.**

INFORMAČNÍ INSTITUT

Ad. 1. Bezodkladně odvolat předsedu ČTÚ Pavla Dvořáka. Jak bylo prokázáno v sekci III. tohoto dokumentu, předseda ČTÚ je příčinou nekonkurenčního stavu na poli mobilních služeb v ČR a oligopolního chování operátorů, kteří této situaci využívají. Pavel Dvořák selhal při kontrole mobilního trhu, když řádně nevykonává zákonem danou povinnost při ochraně spotřebitele a vytváření podmínek pro efektivní hospodářskou soutěž. Pavel Dvořák by proto měl být bezodkladně podle § 107 odst. 2 zákona o elektronických komunikacích na návrh ministra průmyslu a obchodu odvolán.

Ad. 2. Jmenovat zodpovědnou osobu do čela ČTÚ. Po odvolání Pavla Dvořáka by měla být vládou do čela ČTÚ jmenována na návrh ministra průmyslu a obchodu zodpovědná osoba, která bude nejenže plnit své zákonem nařízené povinnosti, ale bude také zcela *samostatně* jednat ve prospěch ochrany spotřebitelů a vytváření podmínek pro efektivní hospodářskou soutěž. Tato osoba by tady měla mít vlastnosti přesně opačně současnému předsedovi Pavlu Dvořákovi.

Ad. 3. Vytvořit podmínky pro vstup nového konkurenta. Podmínky k aukci na uvolněné frekvence v pásmu 800 MHz a pro vstup virtuálních operátorů *musí* být ze strany ČTÚ nastaveny tak, aby vedly ke vstupu *nového* hráče na mobilní trh. To má být učiněno i za toho předpokladu, že z aukcí budou vyloučeni současní operátoři. Pouze noví hráči českém mobilním trhu povedou ke zvýšení konkurence.

Ad. 4. Zpracovat analýzu relevantních trhů na poli mobilních služeb. Jedná se o naprosto zásadní krok k řešení dnešní situace. Současná neexistence analýzy relevantních trhů ze strany ČTÚ brání účinnému postupu k vytváření řádné hospodářské soutěže na poli mobilních služeb. Po zpracování této analýzy, jež nezvratně povede k identifikaci absence neefektivní hospodářské soutěže podniků s významnou tržní silou, může ČTÚ využít řadu nástrojů ke zlepšení problémů ohledně nefunkční konkurence a ochrany spotřebitelů (§ 51 odst. 5, 6, 7, a 12 a § 57 zákona o elektronických komunikacích a zde související body 6, 7, 8 a 9).

Ad. 5. Tlačit na operátory na snížení cen. Ministr průmyslu a obchodu, potažmo ČTÚ, by měl využít svého formálního postavení a veřejně začít upozorňovat na drahé volání českých operátorů a jejich zisky a vyvíjet na ně tlak a přitom jim pohrozit regulací koncových cen a tím je přinutit k jejich snížení. V případě, že operátoři nesnížení koncové ceny, nekompromisně přistoupit k aplikaci § 57 odst. 2 zákona o elektronických komunikacích a regulovat koncové ceny pro spotřebitele.

Ad. 6. Ustanovit povinnosti schvalovat změny obchodních podmínek operátorů ze strany ČTÚ. Jak bylo prokázáno v sekci III. tohoto dokumentu, všeobecné obchodní podmínky se staly nástrojem operátorů, jak měnit podmínky poskytovaných služeb za chodu, jež v konečném důsledku vedou k poškozování spotřebitelů. ČTÚ proto má vytvořit mechanismus, kdy jsou veškeré změny obchodních podmínek pro

INFORMAČNÍ INSTITUT

konečné spotřebitele tímto orgánem schvalovány. Opatření povede k větší ochraně spotřebitelů vůči operátorům.

Ad. 7. Ustanovit povinnost operátorů účtovat po vteřinách. ČTÚ musí regulovat operátorům podmínky ohledně možnosti účtování provolaných minut, a to tak, aby se vrátilo k původnímu účtování po první provolané minutě po vteřinách (60+1). Současné účtování po minutách (60+60) je nepřípustné. Opatření povede ke snížení cen celkových faktur pro konečné spotřebitele o 24%.

Ad. 8. Přijmout opatření vedoucí ke sjednocení cen za mobilní služby pro české zákazníky v rámci skupiny na území E.U. Společnosti T-Mobile, Telefónica O2 a Vodafone jsou nadnárodní společnosti se zastoupením po celé E.U. Není proto možné, že český zákazník jedné z těchto společností při využívání služeb stejné společnosti v zahraničí, mu je účtována cenová přírážka ve formě roamingu. Tyto ceny se musí sjednotit, a to minimálně tak, aby český zákazník platil v zahraničí v rámci roamingu lokální ceny určené pro tamní zákazníky. To platí jak pro ceny volání a sms, tak pro datové přenosy. Toto opatření by významně přispělo k proexportní politice ČR.

Ad. 9. Vyvinout tlak na Evropskou komisi pro sjednocení cen za mobilní služby na celém území E.U. Evropská komise postupně reguluje ceny pro roaming na celém území E.U. Vládní politika by v tomto směru měla toto konání podporovat a tlačit na další postupnou eliminaci roamingových přírážek na celém území E.U.

Ad. 10. Změnit postavení ČTÚ tak, aby byl nezávislý orgán. V současné době je ČTÚ podřízen vládě. Tato situace je příznivá ve chvíli, kdy je vládní politika nakloněna k ochraně spotřebitele a zvyšování konkurence, ale už ne ve chvíli, kdy těmto cílům vláda nakloněna není. Proto by se měl z ČTÚ s pomocí úpravy zákona o elektronických komunikacích stát nezávislý orgán (tak jako například Úřad pro ochranu hospodářské soutěže a Energetický regulační úřad), který bude *nezávisle* vykonávat dohled nad telekomunikačním trhem. Tento návrh vychází z premisy, že je vždy jednodušší donutit špatného předsedu nezávislého ČTÚ s pomocí mediálního tlaku ke správnému jednání, než donutit dobrého předsedu nezávislého ČTÚ k jednání špatnému.

Ad. 11. Ustanovit zákonem některé nové povinnosti a pravomoci pro ČTÚ. Vláda by měla předložit novelu zákona o elektronických komunikacích, která předdefinuje ČTÚ minimální výčet oblastí, kde má provádět analýzu relevantních trhů, uplatňovat mezinárodní srovnání mobilních služeb a dále explicitně ustanovit širší pravomoci pro tento úřad při ochraně spotřebitele, jako je schvalování obchodních podmínek, nastavení způsobu účtování a opatření vedoucí ke sjednocení cen za mobilní služby pro české zákazníky v rámci skupiny na území E.U.